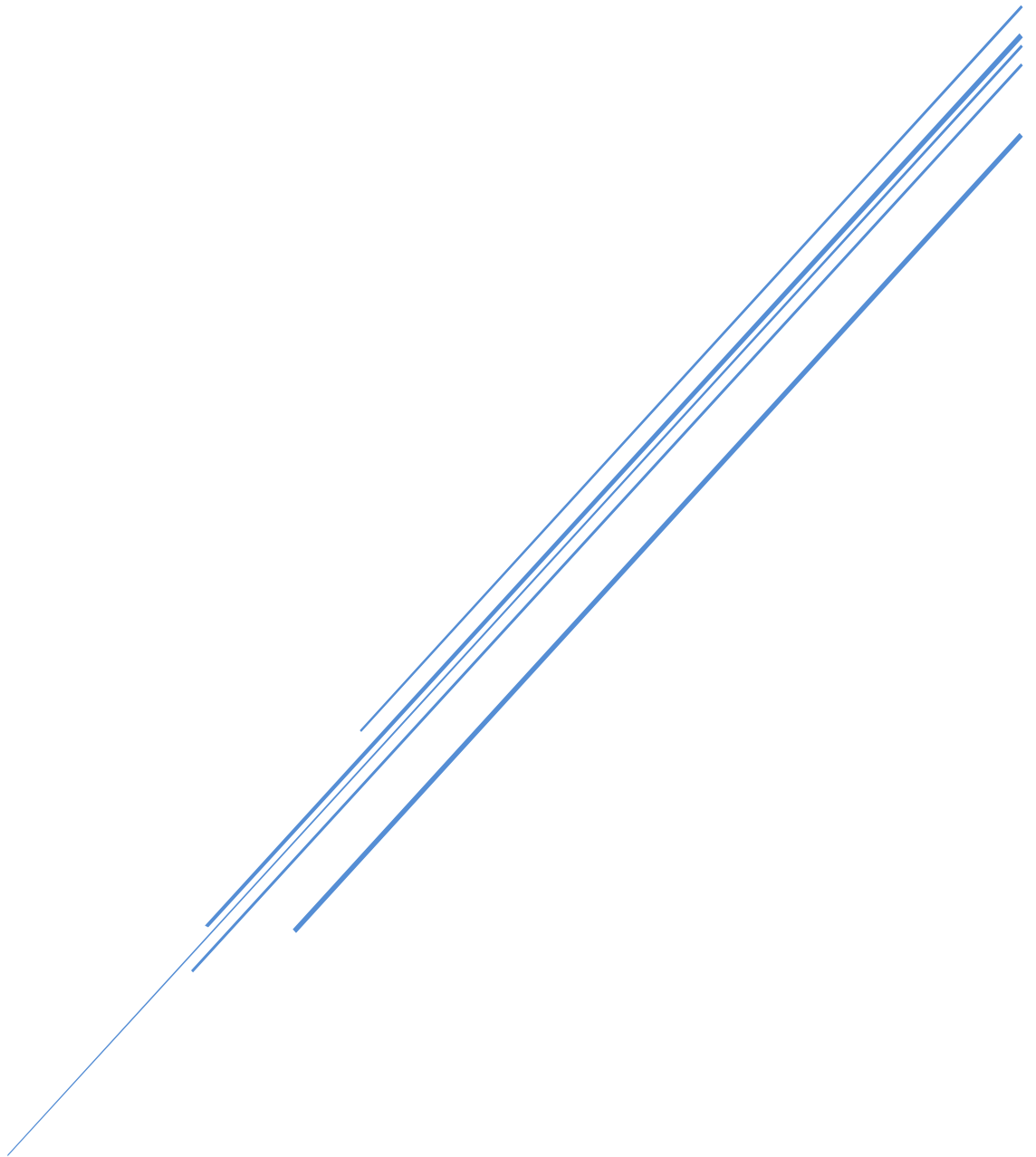

KOULUKOHTAISEN OPPILAS- HUOLTOSUUNNITELMAN LIITE

Päivitetty 23.8.2021

Koronaan liittyviä yleisiä toimintaohjeita löydät liitteen lopusta. Tarkemmat ohjeet esiopetuksen, perusopetuksen ja lukioiden sivulta.

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO	4
2.1 Yhteistyö koulun ja esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä.....	4
2.2 Yhteistyö oppilaanohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa.....	7
2.3 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	14
2.4 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä	14
2.5 Järjestyssäännöt	15
2.6 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	15
2.7 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	16
2.8 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	17
2.9 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet	21
2.10 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	21
2.10.1.1 Kiusaaminen	24
2.10.1.2 Häirintä	25
2.10.1.3 Väkivalta, rikokset ja rikolliset teot	25
2.10.3.1 Yleistä	31
2.10.3.2 Kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli esiopetuksessa ja perusopetuksessa	34
2.10.3.3 Kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttuminen lukiossa	36
2.10.3.4 Seuranta, arviointi ja raportointi	38
3 YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO	41
3.1 Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi	41
3.2 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa	43
3.3 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa	43
3.4 Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä	44
3.5 Oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	47
3.6 Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä	48
3.7 Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys	49
3.8 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi	50
4 OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA	51

4.1 Oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.....	51
4.2 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille	52
5 OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN, SEURAAMINEN JA ARVIOINTI...	52
KORONAA KOSKEVIA YLEISIÄ TOIMINTAOHJEITA:	53

1 JOHDANTO

Tässä liitteessä on kuvattu lain edellyttämän opiskeluhoitosuunnitelman keskeiset osa-alueet tarkemmin. Tämän liitteen päivittämisestä vastaa Opetustoimen opiskeluhoiton ohjausryhmä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13§:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoiton toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty kesällä 2020 ja sitä tarkistetaan seuraavan kerran 2022.

Opiskeluhoitosuunnitelmaan on kirjattava (OHL 13§):

- 1) arvio opiskeluhoiton kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista;
- 2) oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoiton edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;
- 3) yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;
- 4) suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä;
- 5) toimenpiteet opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa määräykset opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta. Koulutuksen järjestäjän on seurattava oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamista.

Koulujen ja esiopetuksen yksiköiden tulee laatia monenlaisia suunnitelmia siitä, miten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä turvallisuutta edistetään ja ylläpidetään. Lisäksi kouluilla ja esiopetuksen yksiköissä on tärkeää olla erilaisia suunnitelmia ja toimintaohjeita erilaisia tilanteita varten. Toimintaohjeista löydät tietoa tästä liitteestä. Lisäksi kouluille ja esiopetuksen yksiköille on annettu sisäisiä toimintaohjeita.

2 YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO

2.1 Yhteistyö koulun ja esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Varhaiskasvatus ja esiopetuksen yksiköt tekevät yhteistyötä omien verkostojensa kanssa.

Koulut ja esiopetuksen yksiköt tekevät monenlaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, jolla edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia. Kaupungin nuoris-, kulttuuri- ja liikuntatoimi, seurakunnat, paikalliset seurat ja yhdistykset tarjoavat erilaisia mahdollisuuksia lisätä hyvinvointia ja tukea koulujen ja esiopetuksen yksiköiden kasvatus- ja opetustyötä. Toteuttamisen tavat ja toteuttajat vaihtelevat koulujen ja esiopetuksen yksiköiden tarpeen mukaan. Yhteistyötahot voivat olla mukana myös koulujen sekä esiopetuksen monitoimijaisissa vanhempainilloissa ja muissa tilaisuuksissa, kuten esimerkiksi yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä.

Esiopetuksen keskeisiä yhteistyön toteuttamisen tapoja

Esiopetuksen yksiköillä on yhteistyötä Kymsoten lasten, nuorten ja perheiden palvelujen ammattilaisten, Kotkan kaupungin kulttuuri- ja opetustoimen, seurakunnan, paikallisten seurojen sekä yhdistysten kanssa. Ennaltaehkäisevässä mielessä yhteistyötä tehdään myös poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa vahvistaen samalla lasten valmiuksia toimia mahdollisesti hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa (turvataitokasvatus).

Esiopetuksen toiminnassa on hetkiä ja toteutustapoja, joissa lasten huomioid, tuntemukset sekä näkemykset pääsevät esille ja niitä kootaan yhteen (mm. lasten kokoukset). Näin toimimalla kuullaan lasten näkökulma myös ryhmän yhteisestä hyvinvoinnista. Tämä tuo mahdollisuuden tarttua tilanteisiin, jotka saattavat horjuttaa hyvinvointia.

Koulujen ja oppilaitosten keskeisiä yhteistyön toteuttamisen tapoja

Kaupungin nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntatoimi järjestävät koululaisille vapaa-ajantoimintaa, välituntitoimintaa ja osallistuvat koulujen toimintaan muun muassa ryhmäyttämispäivien muodossa. Myös seurakunnat osallistuvat koulujen toimintaan lukuvuoden aikana tarjoamalla aamunavauksia, kirkkovuoden mukaisia tapahtumia ja osallistumalla ryhmäytyksiin. Seurat, yhdistykset ja yritykset mahdollistavat monipuolista vapaa-ajan toimintaa lapsille ja nuorille. He järjestävät muun muassa erilaisia kerhoja, lajivalmennusta ja -esittelyjä sekä esimerkiksi leirejä.

Jokaisessa Kotkan peruskoulussa opiskeleva oppilas kuuluu myös oman koulunsa oppilaskuntaan. Oppilaskuntien toimintaa, päätöksentekoa ja organisointia hallinnoi oppilaista valittava koulukohmainen oppilaskunnan hallitus.

Lasten parlamentti ja nuorisovaltuusto käsittelevät nuorille ajankohtaisia asioita ja edistävät nuorten hyvinvointia. Nuorisovaltuuston tarkoituksena on edistää nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Kotkassa, toimia nuorten vaikuttamiskanavana nuoria koskevissa asioissa, tuoda nuorten näkökulmaa esille tekemällä esityksiä, aloitteita ja lausuntoja kaupungin eri toimielimille sekä järjestää nuorisotapahtumia. Kotkan alakoulujen oppilaskunnan hallituksista valitaan vaaleilla 4.-6.luokkalaisista koostuva Lasten parlamentti, jonka edustajat valitaan aina kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Lasten parlamentti voi tehdä aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja kaupungin eri viranomaisille ja toimielimille lapsia koskevissa asioissa. Kotkan nuorisovaltuusto on Kotkan kaupunginhallituksen asettama kuntalain mukainen Kotkan kaupungin 14-21-vuotiaista nuorista valittava, lasten- ja nuorten palveluiden lautakunnan alainen nuoria koskevien asioiden asiantuntija- ja yhteistyöelin. Nuorisovaltuusto toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa nuorten ja nuorisotyötä tekevien kanssa. Nuorisovaltuusto voi valita edustajansa eri lautakuntiin ja kaupunginvaltuustoon, jolloin edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus. Koulut ja opetustoimi tekevät yhteistyötä lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston kanssa.

Nuorisotyön palveluista löydät lisätietoja osoitteessa www.kotka.fi/vapaa-aika/nuorisoty, kulttuuripalveluista löytyy tietoa osoitteessa www.kotka.fi/vapaa-aika/kulttuuri-ja-tapahtumapalvelut ja liikuntapalveluista osoitteesta www.kotka.fi/vapaa-aika/liikunta.

Yhteistyö Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän (Kymsoten) kanssa

Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän (Kymsote) lasten, nuorten ja perheiden talveluiden kanssa tehdään yhteistyötä tarpeen mukaan. Lasten, nuorten ja perheiden talvelut tukevat perheiden omia voimavaroja, auttavat vanhempia jaksamisessa ja varmistavat lapsille turvalliset olosuhteet kasvaa ja kehittyä. Talvelut ovat perheiden tukena, jotta kymenlaaksolaiset perheet voisivat hyvin, ja ongelmatilanteissa perheitä ja yksilöitä voitaisiin auttaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Pyydä Apua-talvelu on sähköinen matalan kynnyksen avunpyyntökanava lasten, nuorten ja perheiden talveluihin. Tämän talvelun kautta kuka tahansa voi pyytää apua, jos jokin oma tai perheenjäsenen liittyvä asia mietityttää. Kymsoten talveluista löytyy lisätietoja www.kymsote.fi.

Yhteistyö poliisin kanssa

Yhteistyötä poliisin kanssa tehdään tarpeen mukaan. Opetustoimi on tehnyt yhteistyösopimuksen poliisin ennalta estävän toiminnan (EET) kanssa. Pääsääntöisesti poliisiasioita ovat: uhkaukset ja uhkatilanteet, väkivaltatilanteet, huoltajan tai oppilaan/opiskelijan rattijuopumus ja huumausaineiden hallussapito ja levittäminen. Oppilaiden väliset väkivaltatilanteet ovat asianomistajarikoksia, joissa koulu tiedottaa tapahtuneesta huoltajia. Rikosilmoituksen ensisijaisia tekijöitä ovat huoltajat tai täysi-ikäinen teon kohteena ollut nuori. Poliisi harkitsee, milloin jalkautuminen kouluun tai oppilaitokseen on tarkoituksenmukaista. Koulun omat toimenpiteet ovat ensisijaisia toimia kiusaamiseen, rasismiin ja seksuaaliseen häirintään liittyvissä tilanteissa sekä omaisuuteen kohdistuvissa vahingollisissa teoissa. EET -työtä toteuttavat poliisit eivät toteuta yksittäisiä oppitunteja tai tietoisuuksia. Seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsen pahoinpitelyn epäilytilanteissa koulu toimii erillisen ohjeen mukaisesti. Se kuka tiedon on saanut, tekee tutkintapyyntöön poliisille ja lastensuojeluilmoituksen, jos kyseessä on alaikäinen lapsi tai nuori.

Nuorisolain mukainen yhteistyö Etsivän nuorisotyön kanssa

Etsivä nuorisotyö, Finders, on Pyhtään, Kotkan, Haminan, Virolahden ja Miehikkälän alueella toimiva etsivän nuorisotyön yksikkö. Etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea ja ohjausta alle 29-vuotiaille nuorille, etsii nuoren kanssa vastauksia nuoren mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa talvelut. Nuorisolain mukaisesti työ kohdentuu pääasiassa toisen asteen opiskelijoille eli lukiolaisille ja aikuislukion opiskelijoille. Joissain tilanteissa tukityötä voidaan tar-

jota myös yläkoululaisille, joilla on poissaoloja, päihteiden käyttöä tai jotka ovat osallisena koulu-kiusaamisessa. Peruskouluikäisille tuki järjestetään kuitenkin ensisijaisesti Kymsoten nuorten matkailan kanssa.

2.2 Yhteistyö oppilaanohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

2.2.1 Oppilaanohjaus

Kotkan perusopetuksen opetussuunnitelmaan on luotu oma suunnitelma oppilaanohjauksen järjestämisestä. Suunnitelma sisältää mm. oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat, koulun ja koulun yhteistyön ohjauksessa, työskentelyn monialaisissa verkostoissa, työelämään tutustumisen järjestelyt sekä oppilaanohjauksen työn- ja vastuunjaon.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen.

Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksessa kiinnitetään huomiota jokaisen oppilaan henkilökohtaisiin tarpeisiin, vahvuuksiin ja tavoitteisiin. Oppilaan koulunkäyntiä tuetaan tarvittaessa moniammatillista asiantuntijuutta

hyödyntäen. Eriyttämistä voidaan toteuttaa tarpeitten ja mahdollisuuksien mukaan luokkamuotoisessa- pienryhmä- tai yksilöohjauksessa. Nivelvaiheissa on tärkeää toimiva yhteistyö eri koulujen henkilökunnan välillä sekä vuorovaikutus ja yhteistyö huoltajien kanssa. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

2.2.2. Koulutuksen siirtymävaiheet

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

2.2.3 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Se toimii mm. lasten ja huoltajien osallisuuden vahvistajana.

Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan esiopetuksen ja koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen järjestetään tarvittaessa tiedonsiirtopalaveri yhdessä lapsen huoltajan kanssa. Siirtopalaverin koolle kutsumisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettaja ja, jos kyseessä on tehostetun tai erityisen tuen lapsi koollekutsujana toimii varhaiskasvatuksenerityisopettaja. Palaveriin osallistuvat varhaiskasvatuksen opettaja esiopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta sekä tarpeen mukaan muuta esiopetuksen tai varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Tilanteesta riippuen palaverissa voi olla myös Kymsoten lapsi- ja perhepalveluiden ammattilaisia. Tiedon siirtämisen tarkoituksena on välittää esiopetukseen välttämättömät tiedot esiopetuksen järjestämisen, toteuttami-

sen ja tuen arvioinnin toteutumisen osalta. Yhteisessä siirtopalaverissa käydään läpi lapsen oppimisen tukemisen kannalta keskeiset asiat. Palaveri järjestetään mahdollisuuksien mukaan touko-kesäkuussa. Varhaiskasvatuksessa laadittu lapsen varhaiskasvatussuunitelma (vasu) sekä mahdolliset tuen tarpeet (ja kasvun kansio) siirtyvät esiopetukseen. Kaikki tämä tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa.

Osassa kouluja lapsi osallistuu esiopetusvuoden aikana alkuluokkatoimintaan sekä esiopetuksen ja koulun yhteisiin tilaisuuksiin ja juhliin. Laaja-alaisen erityisopettajan yhteistyö esiopetuksen kanssa tiivistyy kevääseen. Lisää tästä yhteistyöstä löydät täältä.

Vastaanottavan koulun rehtori vastaa nivelpalavereiden toteutumisesta ja koollekutsumisesta. Nivelpalaverin tehtävä on saattaa koulun tietoon ne seikat, jotka auttavat opetuksen ja oppimisen tuen suunnittelua ja toteuttamista sekä oppilashuollollisten palvelujen järjestämistä. Nivelvaiheen palaveriin osallistuvat esiopetuksen opettaja, vastaanottavan koulun opettaja ja/tai rehtori, laaja-alainen erityisopettaja sekä tarvittaessa (tehostettu ja erityinen tuki) varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Sallapitosäädösten mukaisesti luokanopettaja vastaanottaa tiedot omista oppilaistaan. Mikäli luokanopettaja ei ole vielä tiedossa, rehtori ja/tai laaja-alainen erityisopettaja vastaanottaa tiedot. Nivelvaiheen palaveri toteutetaan viimeistään huhtikuussa. Tarvittaessa palaveriin osallistuvat myös kouluterveydenhoitaja, opiskeluhuollon psykologi tai kuraattori. Saatujen tietojen perusteella rehtori, opettajat ja laaja-alainen erityisopettaja suunnittelevat tarpeelliset tukitoimet. Esiopetuksen huoltajilla on mahdollisuus välittää lapsen oppimiseen ja kiinnostuksenkohteisiin liittyviä tietoja ”huoltajan terveiset tulevalle opettajalle” lomakkeella. Myös esiopetuksenopettaja ja huoltajat voivat yhdessä kirjata lomakkeelle esimerkiksi yleisen tuen tarpeeseen liittyviä asioita.

Erityisen tuen oppilaiden HOJKS- palaveri järjestetään siirtymävaiheessa keväällä ennen kouluun siirtymistä. Mikäli luokanopettaja/erityisluokanopettaja ei ole vielä tiedossa palaveri voidaan järjestää alkusyksystä. Palaveriin osallistuvat mahdollisuuksien mukaan kaikki lapsen oppimista ja kasvua tukevat yhteistyötahot.

Esiopetuksessa järjestetään tutustumispäivä, joko keväällä ennen esiopetusta tai muutama päivä ennen esiopetuksen alkamista. Vastaanottavan koulun rehtori huolehtii siitä, että esiopetusvuoden keväällä koululla järjestetään lapsille mahdollisuus kouluun tutustumiseen ja annetaan tietoa huoltajille koulun oppimisympäristöistä, koulun toiminnasta, henkilöstöstä ja mahdollisesta aamu- ja ilta-päivätoiminnasta sekä kerhotoiminnasta.

Ensimmäisen luokan syyslukukaudella esiopetuksen opettajien ja luokanopettajien on mahdollista pitää yhteistyöpalaveri, jonka tavoitteena on oppilaiden koulupolun alkamisen seuranta ryhmätasolla. Koollekutsujana toimii luokanopettaja. Tarvittaessa opettajat järjestävät yhteistyöpalaverin myös yksittäisen oppilaan asiassa (pedagoginen palaveri tai oppilashuollon monialainen asiantuntijaryhmä). Tärkeää on huomioida yhteistyö huoltajien kanssa.

2.2.4 Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi kasvaminen

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeää, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitystietämykseen kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla luvun 4 mukaisia monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

2.2.5 Vuosiluokat 2 ja 3: siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä. Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

2.2.6 Vuosiluokat 6 ja 7: siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

2.2.6.1 Yläkoulujen yhteydessä olevat kuudennet luokat

Rehtori vastaa siitä, että kuudennen luokan keväällä oppilasta ja huoltajia informoidaan koulun / kaupungin tarjoamasta kieliohjelmasta, opintojen järjestämisestä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Uuteen ryhmään siirryttäessä ja/ tai opet-

tajien vaihtuessa on luokanopettajan vastuulla siirtää oppilaan koulunkäynnin kannalta välttämättömät tiedot tulevalle luokanvalvojalle. Jos uutta luokanvalvojaa ei vielä keväällä tiedetä, vastuu tietojen siirtämisestä on rehtorilla.

2.2.6.2 Alakoulujen yhteydessä olevat kuudennet luokat

nivelvaihepalaverit lähettävän alakoulun ja vastaanottavan yläkoulun kanssa käydään kuudennen luokan keväällä. Vastaanottavan koulun rehtori vastaa nivelvaihepalaverin järjestämisestä. Palaverissa ovat mukana lähettävä luokanopettaja, tuleva luokanvalvoja, laaja-alaiset erityisopettajat sekä mahdollisesti muita moniammatillisen ryhmän jäseniä. Nivelvaihepalaverissa tulee siirtää oppilaan koulunkäynnin kannalta välttämättömät tiedot tulevalle luokanvalvojalle. Jos uutta luokanvalvojaa ei vielä keväällä tiedetä, vastuu tietojen siirtämisestä on rehtorilla. Vastaanottavan koulun rehtori vastaa siitä, että kuudennen luokan keväällä oppilasta ja huoltajia informoidaan koulun / kaupungin tarjoamasta kieliohjelmasta, opintojen järjestämisestä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista ja vapaaehtoisista opinnoista.

Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännen luokan opintojen alkamista. Vastuu tarkistamisesta on erityisopettajalla tai erityisluokanopettajalla.

2.2.7 Vuosiluokat 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä.

Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

2.2.8 Jatko-opintojen suunnittelu

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja. Toiselle asteelle siirryttäessä oppilaanohjaaja ja erityisopettaja huolehtivat tiedonsiirrosta. Oppilaanohjaajat seuraavat päättöluokkalaisten sijoittumista ja opiskelun aloittamista toisen asteen koulutuksessa.

2.2.9 Siirtyminen toisen asteen opintoihin

Siirtyminen toisen asteen opintoihin tarkoittaa uudenlaisen elämänvaiheen aloittamista. Opiskelija joutuu ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta toiminnastaan. Monet perusopetuksessa toteutuneet käytännöt muuttuvat ja opintojen alkuvaiheessa on paljon uutta käytännön asioiden hoitamista. Lukioskoulutuksen aloittaville opiskelijoille kurssivalintojen tekeminen ja opintojen suunnitteleminen ovat tärkeä osa opintojen aloittamista. Opetushenkilöstö ja opinto-ohjaajat auttavat opiskelijoita näissä tehtävissä. Nuori ehkä kokee, että hänen on nyt selvittävä asioista itsenäisesti, mutta tässä vaiheessa myös huoltajien tuki ja kiinnostus ovat tärkeä tuki nuorelle. On tärkeää, että opiskelijaa rohkaistaan pyytämään apua heti, kun sitä kokee tarvitsevansa. Lukio-opinnoista löytyy lisää tietoa Karhulan lukion ja Kotkan lyseon kotisivuilta. Ammatillista koulutusta koskevaa lisätietoa löytyy Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston (Ekamin) sivuilta.

2.3 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyiden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Koulu- ja oppilaitosyhteisöjen terveellisyiden ja turvallisuuden tarkastukset suoritetaan joka kolmas vuosi. Tarkastuksista vastaa Kotkassa ympäristökeskus ja niihin osallistuvat rehtori, terveystarkastaja, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon edustaja, työterveyshuollon edustaja, kiinteistönhoitaja, koulun henkilökunnan ja oppilaiden edustaja, työsuojelun edustaja ja mahdollisesti puhtauspalvelujen edustaja. Rehtori tiedottaa oppilaskuntaa tulevasta tarkastuksesta ja sen sisällöstä, ja kuulee oppilaiden näkemyksiä, esim. oppilaskunnan hallituksen kautta, koskien tarkastuksen kohteena olevia asioita. Tarkastuksen koollekutsujana toimii yleensä terveystarkastaja.

https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoolto/yhteisollinen-opiskeluhoolto/tarkastus_oppilaitoksessa

https://www.valvira.fi/documents/14444/261239/Koulu_ja_paivakotiohje.pdf/f334041d-c6f3-fe0a-daa5-78a76ae6a216

2.4 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Kouluissa tehdään moniammatillista yhteistyötä opetushenkilöstön ja oppilashuollon kanssa. Terveystiedon opettaja pitää tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan oppitunteja yhteistyössä luokanopettajien ja aineenopettajien kanssa. Aiheet valitaan esiin nousevien ilmiöiden mukaan. Terveystiedon opettajat ja terveydenhoitajat tekevät yhteistyötä ja tapaavat lukuvuosittain.

2.5 Järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Opiskelua koskeva lainsäädäntö ja järjestyssäännöt ovat velvoittavia, eli niitä on noudatettava. Koulun järjestyssääntöjä sovelletaan kouluaikana koulun alueella. Koulukohtaisesti on laadittu järjestyssäännöt, jotka ovat nähtävillä sekä koulussa että sähköisesti koulun kotisivuilla. Myös esiopetuksen yksiköissä on omat talokohtaiset järjestyssäännöt.

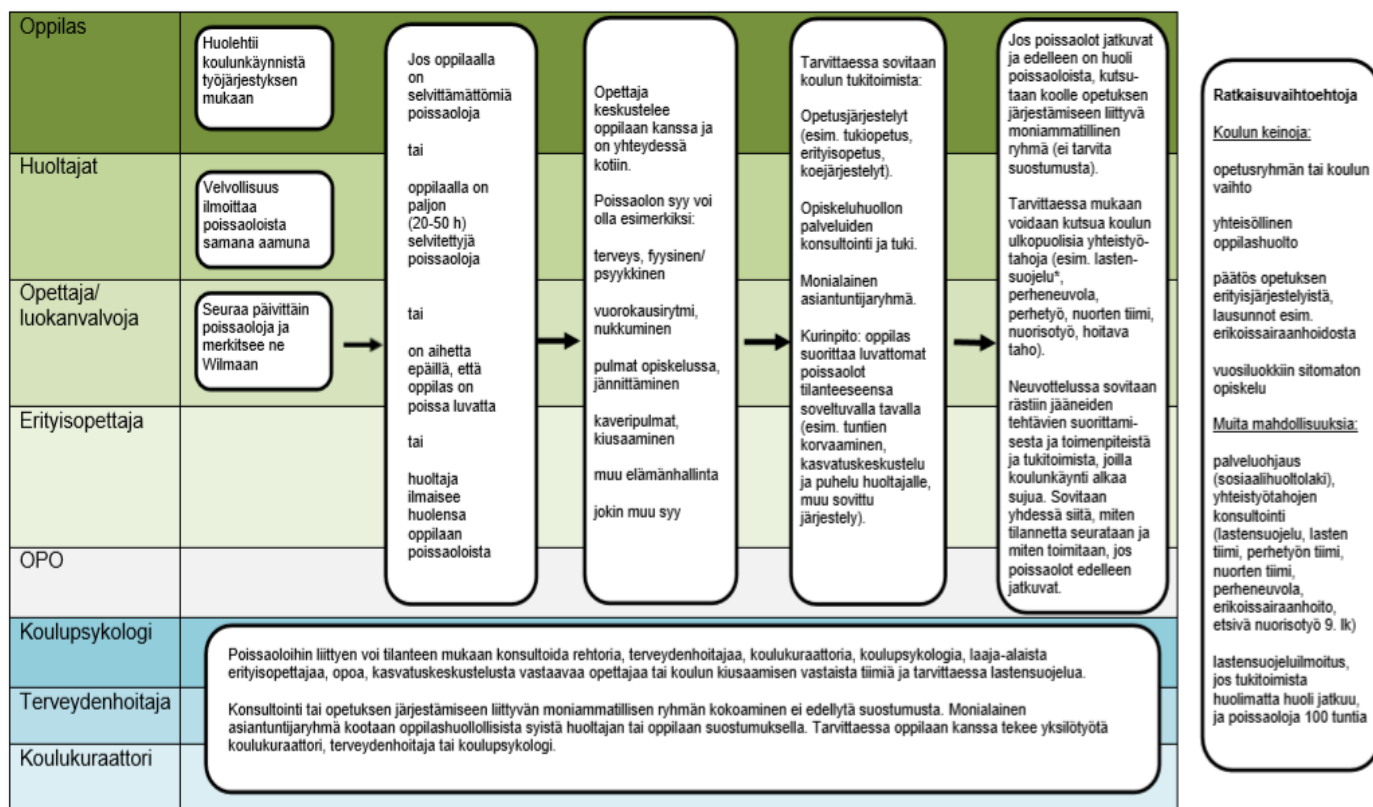
2.6 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Perusopetuslain mukaan lasten tulee vuotta ennen oppivelvollisuutensa alkamista osallistua esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet täyttävään toimintaan. Opettaja ja huoltaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö kantavat yhdessä vastuun lapsen säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen. Esiopetusyksikössä seurataan lapsen päivittäistä läsnäoloa. Ilmoittamatta jääneestä poissaolosta otetaan yhteyttä huoltajiin ja tiedustellaan lapsen ja perheen tilannetta.

Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Opettajat seuraavat oppilaiden poissaoloja ja kirjaavat ne Wilma-oppilastietojärjestelmään. Opettajien velvollisuutena on ilmoittaa huoltajalle, mikäli oppilas on luvattomasti pois koulusta.

Vanhempien toivotaan ilmoittavan koululle oppilaan sairastumisesta heti ensimmäisenä sairaspäivänä, koska oppilaan turvallisuuden kannalta tämä on ensisijaisen tärkeää. Luokanopettajan tai luokanvalvojan on saatava viipymättä selvitys poissaolosta, jonka hän kirjaa Wilma-järjestelmään.

Wilman kautta huoltajat voivat omilla tunnuksillaan seurata lastensa poissaoloja ja muita kouluasioita. Mikäli oppilas sairastuu koulupäivän aikana, koulusta ilmoitetaan kotiin sairastumisesta ja oppilaan mahdollisesta kotiin lähettämisestä. Muut kuin sairastumisesta johtuvat poissaolot on anottava etukäteen joko luokanopettajalta/-valvojalta (enintään 5 päivää) tai rehtorilta. Jos oppilaalle kertyy syystä tai toisesta poissaoloja, kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä huoltajien ja oppilaan kanssa. Kotkan perusopetuksen poissaoloihin puuttumisen malli on seuraava (Kuva 1.)

*Lastensuojelun konsultaatio: voidaan kutsua mukaan, ei edellytä asiakuutta Päivitetty 3/2019

Kuva 1.

2.7 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Turvallisen toimintakulttuurin rakentaminen esiopetus- ja kouluyhteisöön perustuu lasten, oppilaiden, vanhempien, opettajien, esiopetuksen ja koulun johdon, muun koulun henkilöstön ja koulutuksen järjestäjän keskinäiseen yhteistyöhön. Vastuu turvallisuudesta on toiminnasta vastaavalla päiväkodinjohtajalla tai rehtorilla. Yhteistyö ei rajoitu ainoastaan koulu- ja oppilaitosyhteisön sisälle, vaan myös ulkopuolisten toimijoiden asiantuntemuksen ja työn hyödyntämiseen (esim. sosiaali- ja terveystoimi, kunnan terveys- ja tekninen toimi, pelastuslaitos, poliisi).

Huoltajilla on vastuu lastensa kasvatuksesta myös tapaturmien ja onnettomuuksilta ehkäisyn osalta. Tapaturmien ehkäisyyn tähdätään myös koulu- ja oppilaitosyhteisöjen terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastuksilla, jotka tulee suorittaa joka kolmas vuosi. Lastenneuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto pyrkii ehkäisemään tapaturmia myös terveystarkastuksissa tapahtuvalla terveystarkastuksella. Toiminnasta vastaava päiväkodinjohtaja tai rehtori huolehtii henkilöstön turvallisuuteen

liittyvästä täydennyskoulutuksesta ja uusien työntekijöiden perehdytyksestä. Turvallisuuteen liittyvään koulutukseen kuuluu ensiapu ja elvytys. Pelastuslaki velvoittaa kaikkia kansalaisia hätäensiavun- ja hätäilmoituksen tekemiseen.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on ylläpitää omaa riittävää ensiapuvalmiutta ja -osaamista kouluilla sekä varmistaa, että kouluissa on selkeät toimintaohjeet tapaturma- ja hätätilanteisiin silloinkin, kun kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri eivät ole koulussa. Kouluterveydenhoitaja toimii ensiavun asiantuntijana koulussa suunniteltaessa toimintamalleja erilaisiin tilanteisiin. Ensiapuohjeet löytyvät linkistä: <http://www.punainenristi.fi/ensiapuohjeet>

Oppilaan huoltaja vastaa ensisijaisesti sairastuneen lapsen hoidosta, sairaanhoidon järjestämisestä ja hoitoon viemisestä. Oppilaan sairastuessa äkillisesti koulupäivän aikana opettaja tai terveydenhoitaja arvioi oppilaan tilanteen ja ottaa yhteyttä vanhempiin ja avustaa tutkimuksen ja hoidon järjestämisessä. Terveystenhoitaja avustaa tarvittaessa tutkimukseen ja hoitoon ohjaamisessa.

2.8 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakointi on kielletty tupakkalain perusteella koulujen asemakaavan mukaisilla alueilla. Kielto löytyy järjestyssäännöistä ja se on kerrottu oppilaille. Kielto koskee myös nuuskaamista. Koulun järjestyssäännöt kieltävät sähkötupakoinnin.

Mikäli oppilas tavataan tupakoimassa/nuuskaamassa/päihteiden vaikutuksen alaisena koulun alueella, ilmoitetaan asiasta kotiin, koska kyseessä on alle 18 -vuotias nuori. Harkinnan perusteella käytetään seuraavia keinoja: kirjallinen varoitus, lastensuojelun konsultointi sekä ilmoitus poliisille.

Kotkassa on laadittu puuttumismallit (Kuva 2 ja Kuva 3) päihteiden käyttöön ja Kymssotella alle 18-vuotiaiden päihdehoitoon (Kuva 4):

Toimintamalli peruskoulussa, kun alaikäinen oppilas käyttää tupakkatuotteita koulupäivän aikana.

Oppilas tupakoi tai käyttää nuuskaa koulupäivän aikana

Opettaja / luokanvalvoja / rehtori

1. keskustele oppilaan kanssa.
2. on yhteydessä oppilaan huoltajaan suoraan tai yhdessä oppilaan kanssa.
3. ohjaa oppilaan kasvatuskeskusteluun (PoL 35a§) ja ilmoittaa kotiin.

Oppilas tupakoi tai käyttää nuuskaa toistuvasti koulupäivän aikana

Opettaja / luokanvalvoja / rehtori

1. on yhteydessä oppilaan huoltajaan (esim. oppilas soittaa huoltajalleen opettajan valvonnassa).
2. laatii kirjallisen ilmoituksen kotiin samana päivänä (esim. Wilma) ja määrää oppilaalle jälki-istunnon (PoL 36§).
3. ohjaa oppilaan terveydenhoitajan vastaanotolle keskustelemaan tupakkatuotteiden terveysvaikutuksista.

Oppilaan tupakointi / nuuskan käyttö jatkuu näistä toimenpiteistä huolimatta

Opettaja / luokanvalvoja / rehtori

1. kutsuu huoltajan ja oppilaan uuteen kasvatuskeskusteluun (PoL 35a§).
2. tarjotaan terveydenhuollon tai muun oppilashuollon tukea.

Päivitetty 3/2019

Kuva 2.

**Toimintamalli peruskoulussa,
kun epäillään oppilaan päihteiden käyttöä**

Kun koulussa epäillään jonkun oppilaan olevan päihtynyt

1. Hae toinen aikuinen tilanteeseen avuksi. Toisen läsnä olevista aikuisista tulee olla opetushenkilöstöä.
2. Arvioi tilanne
 - o Onko oppilas väkivaltainen?
 - o Onko oppilas vaaraksi itselleen tai muille?
 - o Onko kyseessä myrkytystilanne?
 - o SOITA REHTORI / POLIISI / AMBULANSSI 112
3. Pysy itse rauhallisena ja huolehdi läsnä olevien oppilaiden turvallisuudesta.
4. Vie oppilas turvalliseen tilaan, jossa on aikuinen paikalla.
5. Tee päätös toimenpiteistä
 - Ota yhteys huoltajiin ja pyydä tulemaan paikalle.
 - Mikäli huoltajaa ei saada kiinni, ota yhteys lastensuojeluun.
 - Tapauksesta tehdään lastensuojeluilmoitus (Lastensuojelulaki 417 /2007 25§).
 - Jos kyseessä on väkivaltatilanne, tee uhka- ja vaaratilanneilmoitus.
 - Rehtori määrää mahdollisen rangaistuksen akuutin tilanteen jälkeen.

Kun koulussa nousee huoli oppilaan mahdollisesta päihteiden käytöstä, otetaan asia puheeksi oppilaan ja huoltajan kanssa. Tarvittaessa kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.

Kuva 3.

Alle 18- vuotiaiden päihdehoito Kymsoten alueella (päivitetty 23.8.21)

Kun ilmenee huolta nuoren päihteidenkäytöstä

1. Soita Nuorten Matalan arviointiin

- 040 489 8246 / Kouvola soittoaika arkisin klo 9.00-11.00
- 040 823 4255 / Etelä-Kymenlaakso soittoaika arkisin klo 9.00-13.00

2. Nuoren tilanteen kartoitus käynnistyy. Kartoituksen toteuttavat Nuorten Matalan sairaanhoitaja ja sosiaaliohjaaja yhteistyössä yhteydenottajan tai muun yhteistyötahon kanssa. Lääkärikonsultaatio on käytettävissä tarvittaessa. Kartoituksen yhteydessä selvitetään myös vanhempien ja muun perheen tuen tarve. Huumeaseulojen tarve arvioidaan muun kartoituksen yhteydessä ja toteutetaan tarvittaessa.

3. Mikäli hoidon / seurannan tarve on pidempikestoista, voidaan työskente- lyä nuoren ja perheen kanssa jatkaa Nuorten Matalassa. Hoidon tavoitteet, kesto ja toteuttamistapa määritellään tapauskohtaisesti. Työryhmässä on sairaanhoitajia, sosiaaliohjaajia, sosiaaliohjaajia, psykologi, toimintate- rapeutti ja lääkäri. Vanhempien ja muun perheen tuen tarve huomioidaan osana nuoren hoidon toteutusta. Huumeaseulojen tarve arvioidaan hoidon toteutuksessa ja toteutetaan tarvittaessa.

4. Hoitoonohjausmalli toiminnallisten riippuvuuksien suhteen on sama kuin päihdeasioissa

Lisätietoja antavat palveluesimiehet

Kari Lindberg
0400 659 942

Minna Keränen
044 2231859

Kuva 4.

2.9 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Lähtökohtaisesti oppilaat eivät joudu odottamaan koulukuljetusta 15 minuuttia pidempää aikaa. Esiopetuksen henkilökunta ja koulunkäynnin ohjaajat odottavat kuljetusta oppilaiden kanssa ja saattavat heidät tarvittaessa taksille asti. Aamulla ohjaajat tai esiopetuksen muu henkilökunta ovat vastaanottamassa oppilaita heidän tullessaan taksilla. Takseissa vastuu on kuljettajalla. Kuljettajat välittävät tietoa matkojen sujumisesta kouluun ja tarvittaessa oppilaiden kanssa keskustellaan käyttäytymisestä matkoilla.

2.10 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Esiopetuksesta määrätään perusopetuslaissa, mutta sen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatus. Sen tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö (Varhaiskasvatuslaki 3 §). Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (Perusopetuslaki 29§ ja Lukiolaki 40§). Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Sen tulee laatia suunnitelma oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Kaikki lasten ja nuorten väliset ristiriitatilanteet, luokkanahinat ja käytösongelmat eivät ole kiusaamista. Tärkeää kuitenkin on, että kaikki ikävää tai epäasiallista kohtelua kokeneiden asiat tulevat selvitettyä asianmukaisesti. Opetus- ja kasvatushenkilöstön sekä muun henkilöstön tehtävä on yhdessä oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa huolehtia, että jokaisella on mahdollisimman turvallinen olo ja asiat tulevat selvitettyä asiallisesti. Yhdessä voimme kannustaa hyvän ja turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tarvittaessa myötävaikuttaa asioiden selvittämiseen.

Tässä kuvataan Kotkan esi- ja perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen laadittu toimintamalli kiusaamisen, häirinnän, väkivallan, rikosten ja rikollisten tekojen ennalta ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi. Aluksi määritellään Kotkan esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa käytettävät termit kiusaaminen, häirintä, väkivalta, rikos ja rikollinen teko. Sen jälkeen kuvataan kiusaamista ja muuta epäasiallista käytöstä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja, jotka kuuluvat tiiviisti esiopetuksen yksiköiden, koulujen ja lukioden yhteisölliseen opiskeluhoitoon ja arkeen. Myös opetukseen kytkeytyy monia kiusaamista, häirintää ja väkivaltaa estävien teemojen käsittelyä. Vahvana näkö-

kulmana on, että keskittymällä hyvinvointia lisääviin toimiin, voidaan vaikuttaa ja vähentää pahoinvointia. Aina, kun useampia lapsia ja nuoria kokoontuu yhteen, ei ikäviltä tilanteilta voida välttyä. Sitä varten Kotkan opetustoimeen on laadittu kaikkia kouluja velvoittava toimintamalli, jonka tarkoituksena on varmistaa turvallinen arki, ennaltaehkäistä kiusaamista ja sitä ilmetessä, saada kiusaaminen loppumaan mahdollisimman nopeasti. Mallissa halutaan varmistaa, että asiat tulevat selvitettyä kaikkia osapuolia kuullen ja parhaan mahdollisen lopputuloksen aikaansaamiseksi.

Kouluilla ja oppilaitoksilla on näissä asioissa selvittämis- ja toimintavelvollisuus. Tästä syystä esiin tulevat kiusaamistapaukset dokumentoidaan. Kiusaamista koskevat selvittelyt kirjataan salassa pidettäviin asiakirjoihin. Niiden säilytyksestä ja arkistoinnista on annettu erilliset ohjeet. Seuraavaan kuvaan koottu käytettävät termit, kuvattu eri toimijoiden rooli ennaltaehkäisevässä työssä ja puuttumisessa sekä kiusaamiseen puuttumisen prosessi. (Kuva 1.) Tämä kuva tulee nähtäville myös esiopetusten, koulujen ja lukioden kotisivuille ja sitä hyödynnetään arjessa oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa tehtävässä työssä. Eri toimijoiden tehtävillä halutaan korostaa jokaisen roolia tässä tärkeässä yhteisessä työssä.

Kiusaaminen, häirintä, väkivalta, rikokset ja rikolliset teot ennaltaehkäisy ja puuttuminen

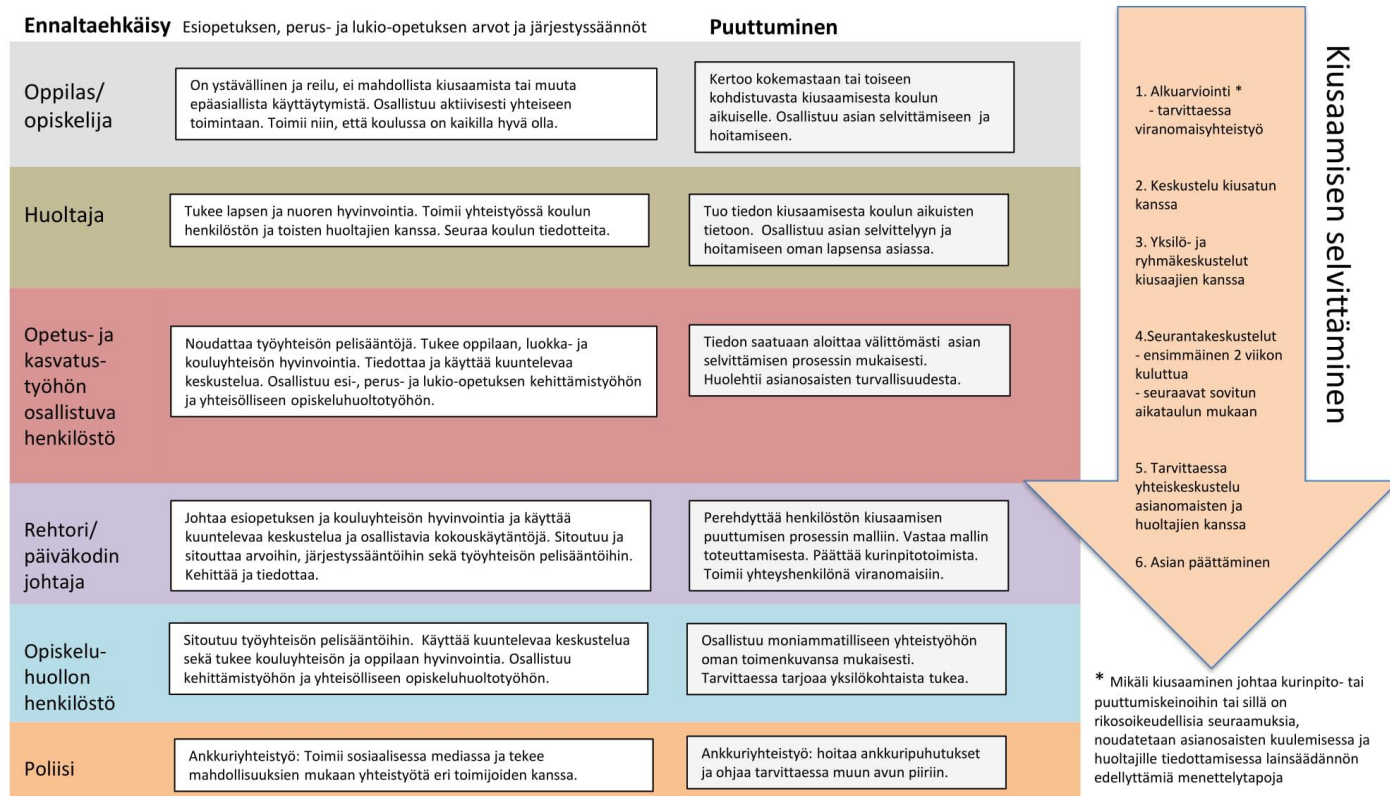
Kiusaaminen: sanoin, teoin, ja elein tapahtuvaa pahan mielen tai kivun aiheuttamista toiselle. Se on tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa alistamista.

Häirintä: vihamielistä, halventavaa, nöyryyttävää, ahdistavaa tai muuta epäasiallista kohtelua, koskettelua tai puhetta.

Väkivalta: tahallista fyysisen voiman tai vallan käyttöä tai sillä uhkaamista. Se erotellaan yleensä henkiseen, ruumiilliseen ja seksuaaliseen väkivaltaan.

Rikos: rangaistava teko, jolloin tekijä toimii vastoin yhteiskunnan arvoja, normeja ja sääntöjä. Rikokseen voi syyllistyä ja siitä voidaan tuomita 15 vuotta täyttänyt henkilö.

Rikollinen teko: tarkoittaa tekoa, joka ylittää myös rikoksen tunnusmerkit. Rikolliseen tekoon voi syyllistyä alle 15-vuotias, joka voidaan tuomita myös vahingonkorvauksiin.

Kuva 1. Kiusaaminen, häirintä, väkivalta, rikokset ja rikolliset teot ennaltaehkäisy ja puuttuminen

2.10.1. Kiusaaminen, häirintä ja väkivalta sekä rikokset ja rikolliset teot määrittelyä

Seuraavassa määritellään kiusaaminen, häirintä, väkivalta sekä rikokset ja rikolliset teot. Tähän suunnitelmaan on otettu mukaan väkivallan lisäksi rikokset ja rikolliset teot, jotta asian vakavuus tulee riittävän hyvin esille ja ymmärretyksi. Määrittelyn pohjana on käytetty näistä termeistä yleisesti käytettyjä määritelmiä. Kirjallisena materiaalina on käytetty Opetushallituksen Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa -opasta ja Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen Yhteiset toimintamallit Kaakkois-Suomen kouluissa tapahtuvien rikosten tai rikollisten tekojen varalle -ohjeistusta.

Tähän kotkalaiseen malliin on erityisesti haluttu osallistaa lapsia ja nuoria kysymällä heidän näkemyksiään näistä käsitteistä. Vastauksia saatiin esiopetuksen, perusopetuksen toisen, kuudennen ja

yhdeksännen luokan oppilailta sekä lukion toisen vuoden opiskelijoilta. Huomioitavana ja jatko-työstämistä vaativana tuli esiin, että antamissaan vastauksissa esiopetuksesta lukiolaisiin lapset ja nuoret ajattelevat, että toisen lyöminen, potkiminen, raapiminen, pureminen ja muu väkivalta kuuluvat kiusaamiseen. Erityisesti nuoret kokevat verkkokiusaamista sosiaalisessa mediassa muun muassa TikTok, Instagram ja Snapchat. Nuoret kokevat, että verkkokiusaaminen on vaikeammin hallittavaa, koska se voi tapahtua myös nimettömänä. Tästä syystä se vaatii usein poliisin toimia. Nuorten kokemus on, että kasvokkain tapahtuvaan kiusaamiseen koulussa tai oppilaitoksessa on helpompi puuttua ja asialle pyritään koulussa ja oppilaitoksessa jo tekemään jotakin. Kirjallisten materiaalien ja saatujen vastausten perusteella on koostettu kotkalaiset määritelmät näille käsitteille.

2.10.1.1 Kiusaaminen

Kiusaamisen muodot vaihtelevat eri ikä- ja elämänvaiheissa. Kaikkia kiusaamiseksi koettuja tekoja ei ole tarkoitettu loukkaaviksi, eivätkä kaikki lapset ja nuoret välttämättä osaa hahmottaa toimintansa seurauksia. Koulukiusaaminen on terminä vanhentunut. Tänä päivänä on miltei mahdotonta erottaa kiusaamista vain koulussa tapahtuvaksi. Kuitenkin yksi kiusaamisen muodoista on koulussa tapahtuva kiusaaminen. Sen erottaminen muista ei-toivotuista teoista on haasteellista. Kaikkeen koulussa esiin tulevaan epäasialliseen käytökseen on puututtava kunkin tilanteen edellyttämällä tavalla (Opetushallitus, Oppaat ja käsikirjat 2020: 3a).

Kiusaaminen on teoin, sanoin, ja elein tapahtuvaa pahan mielen tai kivun tuottamista toiselle. Se on tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa alistamista. (Kuva 2.) Kiusaamiselle on ominaista alistaminen sekä kiusaajan tai kiusaajien ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino.

Yleisesti kiusaaminen voidaan jakaa kahteen ryhmään: a) fyysinen kiusaaminen ja b) henkinen kiusaaminen. Fyysistä kiusaamista voi olla esimerkiksi töniminen, estäminen, kamppaaminen, esineillä heittäminen sekä omaisuuteen kohdistuva tavaroiden piilottelu, luvatta ottaminen ja rikkominen. Henkistä kiusaamista voi olla sanoin tapahtuva esimerkiksi kuiskuttelu, pilkkaaminen, juorujen levittely, matkiminen, pilanteko, pelottelu, uhkailu ja kiristäminen sekä elein tapahtuva merkitsevien silmäysten vaihtaminen jonkun kanssa, tuijottaminen, huokailu, ilmeily, toisen puhuttelun välttäminen ja ulkopuolelle jättäminen. Nuorten vastauksissa kiusaamiseen puuttumatta jättäminen tai sen hiljainen hyväksyminen koetaan myös kiusaamiseksi.

2.10.1.2 Häirintä

Yksittäiset erimielisyydet ja satunnainen sopimaton kielenkäyttö tai muut sellaiset eivät ole häirintää, vaikka niistä aiheutuisikin hetkellisesti pahaa mieltä. Lasten ja nuorten mielestä häirintää on liian lähelle tuleminen, toisia häiritsevä käytös oppitunneilla (esimerkiksi huutaminen tai keskeyttäminen) ja toisen pakottaminen kanssakäymiseen monin eri tavoin. Lukiolaisten vastauksissa korostui seksuaalinen häirintä sekä kuvien ja videoiden pyytäminen netissä.

Häirintä on vihamielistä, halventavaa, nöyryyttävää, ahdistavaa tai muuta epäasiallista kohtelua, koskettelua tai puhetta. (Kuva 2.) Häirintä voi ilmetä myös ei-toivottuna tai tungettelevana fyysisenä kosketuksena. Se voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta esimerkiksi nimittelyä, härskiä puhetta ja vitsejä, ulkonäköä tai yksityiselämää koskevia kommentteja.

2.10.1.3 Väkivalta, rikokset ja rikolliset teot

Maailman terveysjärjestö määrittelee, että väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, ruumiillisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen. (Maailman terveysjärjestö 2005, 21.) Väkivalta on ruumiillista koskemattomuutta, oikeuksia tai etuja loukkaavaa tai vahingoittavaa voimakeinojen käyttöä (Kielitoimisto). Väkivalta erotellaan yleensä henkiseen väkivaltaan, ruumiilliseen väkivaltaan ja seksuaaliseen väkivaltaan.

Lasten ja nuorten mielestä väkivalta on ensisijaisesti ruumiillista, toiseen kohdistuvaa väkivaltaa. Sitä on lyöminen, hakkaaminen, kuristaminen, hiuksista repiminen, toisen päällä hyppiminen tai toisen päälle ajaminen ja tappaminen. Nuorten mielestä väkivaltaa on edellä mainittujen lisäksi myös parisuhdeväkivalta, perheväkivalta ja seksuaalinen väkivalta. Siihen kuuluvat muun muassa raiskaus, pornografiaan ja erilaisiin seksuaalisiin tekoihin pakottaminen. Nuoret ajattelevat, että väkivalta on toiselle sellainen kivun tai vamman aiheuttama teko tai toiminta, joka voi vaarantaa hengen. Lasten ja nuorten kokemus on, että väkivaltaa ilmenee monessa muodossa, sillä on usein pitkä tausta ja sitä ei aina osata tunnistaa väkivallaksi. Seuraukset voivat olla vakavia, ensin sattuu fyysisesti ja jälkeenpäin henkisesti. Lasten ja nuorten mielestä on tärkeää, että jos kokee tai näkee väkivaltaa, siitä pitää aina kertoa aikuiselle.

Väkivalta on tahallista fyysisen voiman tai vallan väärinkäyttöä tai sillä uhkaamista. Se erotellaan yleensä henkiseen, ruumiilliseen ja seksuaaliseen väkivaltaan. Rikos on rangaistava teko, jos tekijä toimii vastoin yhteiskunnan arvoja, normeja ja sääntöjä. Rikos on tehty, jos teko täyttää tunnusmerkistön ja on oikeudenvastainen. Syytetyn rankaiseminen edellyttää näiden kahden lisäksi syyllisyyden toteamista. Rikokseen voi syyllistyä vain 15 vuotta täyttänyt henkilö. Rikolliseen tekoon voi syyllistyä alle 15- vuotias, joka voidaan tuomita myös vahingonkorvauksiin. (Kuva 2.)

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen linjauksen ja ohjeistuksen mukaan poliisi ei voi puuttua kaikkiin kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuviin tilanteisiin. Kouluilla ja oppilaitoksilla on omat toimintaohjeensa, joita poliisilta saadut ohjeistukset täydentävät. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella toimii ennalta estävän toiminnan ryhmä (EET), jonka kanssa koulut ja oppilaitokset tekevät yhteistyötä. Akuuteissa ja vakavissa tilanteissa otetaan aina yhteyttä hätäkeskukseen (112).

Kiusaaminen on teoin, sanoin, ja elein tapahtuvaa pahan mielen tai kivun tuottamista toiselle. Se on tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa alistamista.

Häirintä on vihamielistä, halventavaa, nöyryyttävää, ahdistavaa tai muuta epäasiallista kohtelua, koskettelua tai puhetta.

Väkivalta on tahallista fyysisen voiman tai vallan väärinkäyttöä tai sillä uhkaamista. Se erotellaan yleensä henkiseen, ruumiilliseen ja seksuaaliseen väkivaltaan.

Rikos on rangaistava teko, jolloin tekijä toimii vastoin yhteiskunnan arvoja, normeja ja sääntöjä. Rikokseen voi syyllistyä ja siitä voidaan tuomita 15 vuotta täyttänyt henkilö.

Rikollinen teko tarkoittaa tekoa, jolla on rikoksen tunnusmerkit. Rikolliseen tekoon voi syyllistyä alle 15- vuotias, joka voidaan tuomita myös vahingonkorvauksiin.

Kuva 2. Määritelmät

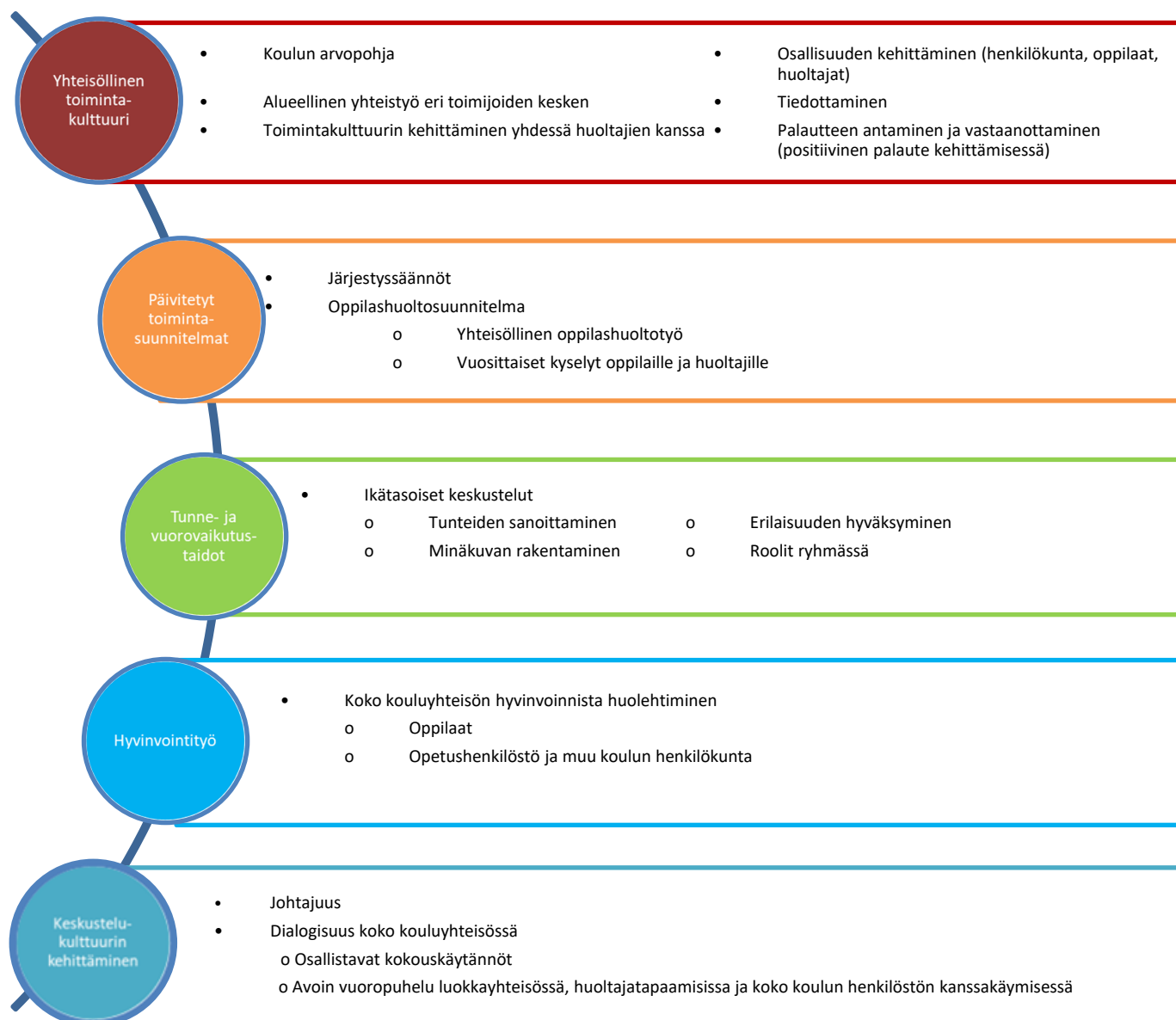
2.10.2 Väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää ennalta ehkäisevät ja yhteisöllisyyttä vahvistavat toimet esiopetuksessa, koulussa ja oppilaitoksissa

Kiusaamista tulee ennalta ehkäistä systemaattisesti ja oppilaita osallistavalla tavalla, niin että kaikki saadaan ottamaan vastuuta yhteisestä hyvinvoinnista. Kiusaamisesta pitää puhua yhdessä oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, esiopetusyksikön, koulun ja oppilaitoksen henkilökunnan kanssa. Kaikkien osapuolten sitoutuminen turvallisen ilmapiirin luomiseen on ehdottoman tärkeää. Esiopetuksessa ja koulussa korostetaan toisten ihmisten henkistä ja fyysistä koskemattomuutta sekä toisen ihmisen kunnioittamista. Yhteisöllisyydellä, toista kunnioittavalla ja arvostavalla toiminnalla luomme turvalliset puitteet kouluarjelle. Jokaisella on tässä tärkeä tehtävä.

Kuva 3. Ennaltaehkäisevä ja yhteisöllisyyttä vahvistava toiminta

Esiopetuksessa, koulussa ja oppilaitoksessa kiusaamista, häirintää, väkivaltaa ja muuta epäasiallista käytöstä voidaan ehkäistä monella tavalla. Toiminta voi kohdistua koko yksikköön tai pienempiin oppilasryhmiin. Myönteiseksi koettu ryhmä-, luokka- tai kouluilmapiiri vähentää kiusaamista ja häirintää. Koulujen ja oppilaitosten yhteisölliselle oppilashuoltotyölle asettamat tavoitteet kuten hyvinvoinnin lisääminen, osallisuuden, osallistamisen ja yhteistyön teemat ja toimenpiteet ovat yksi osa tätä työtä. Ennaltaehkäisevä työ kuuluu kaikille koulu- ja oppilaitosyhteisössä. (Kuva 3.)

Kuva 4. Esimerkkejä ennaltaehkäisevistä ja yhteisöllisyyttä tukevista toimenpiteistä

Yhteisöllistä toimintakulttuuria voidaan tukea monella tavalla. Esimerkiksi yhteisöllisten oppilashuoltoryhmien, hyvinvointia tukevien toimintamallien (esim. Yhteispeli ja hyvinvointitunnit kai-

kille luokka-asteilla esiopetuksesta alkaen), yhteisten tapahtumien sekä oppilaita ja huoltajia osallistavan toiminnan (esim. oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta sekä vanhempainseminaarit) avulla. Ennaltaehkäisevässä työssä on tärkeää myös kiinnittää huomiota erilaisiin nivelvaiheisiin esiopetuksesta alakouluun, alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta toiselle asteelle. Nivelvaiheita tukevat esimerkiksi alkuluokkatoiminta, ryhmäyttäminen ja ennakkoon tutustumiset uuteen. Entistä tärkeämpi nivelvaihe tulee jatkossa muodostumaan perusopetuksesta toiselle asteelle oppivelvollisuusiän laajentuessa.

Ehkäisevässä työssä on tärkeää pitää ajan tasalla erilaiset toimintasuunnitelmat, kuten järjestyssäännöt ja oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelma. Toimintamallit edistävät yleistä turvallisuutta ja antavat tuen aktiiviseen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen. On tärkeää, että kaikki kouluympäristössä toimivat tuntevat koulun arvot ja toimintatavat. Rehtorilla on tässä tärkeä rooli. Koulujen yhteisölliselle oppilashuoltotyölle asettamat tavoitteet kuten hyvinvoinnin lisääminen, osallisuuden, osallistamisen ja yhteistyön teemat ja toimenpiteet ovat yksi osa tätä työtä. Ennaltaehkäisevä työ kuuluu kaikille kouluyhteisössä.

Tunne-, kaveri- ja vuorovaikutustaitoja opetellaan, harjoitellaan ja tuetaan kaikissa esiopetuksen, koulun ja oppilaitoksen arkipäivän tilanteissa sekä osana eri oppiaineiden sisältönä aikuisen ohjauksella. Pienemmissä ristiriitatilanteissa voidaan hyödyntää esimerkiksi oppilaiden kesken toteutettavaa vertaissovittoa (Miniverso- ja Verso-toimintamallit). Aikuisten tulee kuitenkin huolehtia, että se tapahtuu kaikilta osin turvallisesti. Opiskeluhuollon palvelut ovat myös yhteistyössä koulun muun henkilöstön kanssa tukemassa näitä taitoja sekä ryhmien että yksittäisten oppilaiden kanssa.

Hyvinvointityön suunnittelussa hyödynnetään erilaisista kyselyistä (valtakunnalliset ja koulukohtaiset) ja esimerkiksi viidennen luokan laajoista terveystarkastuksista saatua tietoa. Positiivinen palaute ja vahvuuksien tunnistaminen tukevat oppilaiden, henkilökunnan ja koko yhteisön hyvinvointia.

Keskustelukulttuuria kehittää kodin ja koulun välinen vuoropuhelu. Avoimen vuoropuhelun menetelmät henkilökunnan, oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kesken lisäävät positiivista vuorovaikutusta ja luottamuksellista ilmapiiriä. Kaikkia ennaltaehkäisevän työn osa-alueita tukevat henkilökunnan koulutukset ja hyvien käytäntöjen yhteinen jakaminen.

Lisätietoa, tukea ja apua kiusaamiseen liittyvissä asioissa tarjotaan myös monilla verkkosivuilla, esimerkiksi www.nuortennetti.fi/kiusaaminen/tukeakiusaamistakokeneelle ja

www.mielenterveystalo.fi/lapset.

Seuraavassa on koottu ohjeita oppilaalle ja opiskelijalle, huoltajalle sekä kasvatus- ja opetushenkilöstölle niistä toimista, joilla kukin voi ehkäistä kiusaamista ja muuta epäasiallista käyttäytymistä.

(Kuva 5.)

Voit ehkäistä kiusaamista:

OPPILAS/OPISKELIJA

- Olemalla ystävällinen ja reilu ja pyytämällä yksin jäävän mukaan.
- Pyytämällä apua koulun aikuiselta jos näet/koet kiusaamista tai väkivaltaa. Kertomalla mitä tapahtui ja keitä oli paikalla. Kertomalla asiasta myös vanhemmilleni.
- Pitämällä tallessa mahdolliset todisteet (some-, teksti- ja sähköpostiviestit) jos kohtaa kiusaamista verkossa.
- Toimimalla niin, että kaikilla on hyvä olla koulussa.
- Luottamalla itseesi ja muistamalla, että olet arvokas ja mielipiteesi on tärkeä.
- Osallistumalla koulun toiminnan ja pelisääntöjen suunnitteluun.

HUOLTAJA

- Keskustelemalla lapsesi kanssa kiusaamisesta ja sen eri muodoista ja siitä kuinka hän voi erilaisissa tilanteissa toimia oikein.
- Olemalla kiinnostunut hänen kaverisuhteistaan koulussa, vapaa-aikana ja digitaalisissa ympäristöissä.
- Tutustumalla niihin ympäristöihin, joissa lapsesi viettää aikaa, kuten digitaalsiin ja sosiaalisen median ympäristöihin, joita lapsesi käyttää.
- Harjoittamalla yhdessä lapsen kanssa mediataitoja sekä netin ja sovellusten kohtuullista käyttöä.
- Rajoittamalla lapsen netti-aikaa tarvittaessa.
- Opettamalla ystävällistä ja asiallista käyttäytymistä myös netissä.

HENKILÖSTÖ

- Havainnoimalla ja tarkkailemalla oppilaiden keskinäisiä vuorovaikutussuhteita ja tunnetiloja.
- Käymällä oppiaineesi/työsi kannalta sopivissa kohdissa läpi lasten oikeuksia, tunne- ja vuorovaikutustaitoja yhdessä oppilaiden/opiskelijoiden kanssa.
- Tutustumalla yhdessä koulun/oppilaitoksen sääntöihin ja kiusaamisen vastaiseen suunnitelmaan ja miettikää yhdessä konkreettisia keinoja ryhmässä mitä voidaan tehdä, ettei kiusaamista tai muuta epäasiallista kohtelua synny ryhmässä.
- Toimimalla niin, ettei mahdollista kiusaamista tai epäasiallista käyttäytymistä.
- Hyödyntämällä mahdollisuutta dialogiseen työskentelyyn jo ehkäisevä keinona.
- Pitämällä yllä yhteyttä vanhempiin.
- Osallistumalla yhteisölliseen oppilas-/opiskeluhoitotyöhön sekä toiminnan kehittämiseen. Se kuuluu kaikille esiopetus- koulu- ja oppilaitosyhteisössä työskenteleville.
- Ohjaamalla tarvittaessa oppilas/opiskelija opiskeluhoitopalveluihin.

Kuva 5. Ohjeita kiusaamisen ja muun epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisemiseen

Kotkan lukioissa toimitaan ennaltaehkäisyn osalta lähes samoilla periaatteilla kuin esi- ja perusopetuksessa. Lukioissa on yhteisesti sovitut toimintamallit ja säännöt, jotka on kuvattu muun muassa opetussuunnitelmassa ja järjestyssäännöissä. Lukioissa tavoitellaan yhteisöllistä toimintakulttuuria,

joka torjuu kiusaamista, häirintää ja väkivaltaa. Päivittäisessä työskentelyssä sääntöjen mukaan toimittaessa arki on turvallinen. Uudet opiskelijat perehdytetään sääntöihin ryhmänohjauksessa ja oppitunneilla ja ohjeita kerrataan muiden opiskelijoiden kanssa tarpeen mukaan. Myös uusi henkilöstö perehdytetään niin, että turvallisuutta luovat säännöt ja toimintatavat tulevat tutuiksi.

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä käsitellään opiskelijoiden kanssa kerran lukuvuodessa ryhmänohjaajan tuokiossa ensimmäisen jakson aikana.

Suunnitelma käydään läpi henkilöstön kanssa tarvittavin väliajoin ja uudet opettajat perehdytetään suunnitelmaan. Huoltajia tiedotetaan suunnitelmasta lukioden kotisivuilla sekä huoltajailloissa. Yhteistyötahoille suunnitelma on luettavissa lukioden kotisivuilla.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoilta kysytään terveystarkastuksessa kiusaamisesta, ja aihetta käsitellään terveystiedon oppitunneilla. Opinto-ohjaajat kysyvät opiskelijoilta kiusaamisen kohteeksi joutumisesta 2. vuoden ohjauskeskustelussa. Tutor-opiskelijoiden koulutuksessa käsitellään kiusaamista. Ryhmänohjaajan haastatteluissa kysytään kiusaamisesta. Opettajia koulutetaan aiheesta tarpeen mukaan.

2.10.3 Kiusaamiseen sekä väkivalta- ja häirintätilanteisiin puuttuminen esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa

2.10.3.1 Yleistä

Kaikilla lapsilla, oppilailla ja opiskelijoilla on oikeus sekä fyysisiltä että psyykkisiltä puitteiltaan turvalliseen oppimisympäristöön (Perusopetuslaki §29, Lukiolaki 40§)). Turvallinen oppimisympäristö on myös opettajien ja muun henkilökunnan oikeus. Jokaisella on myös oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen (Perustuslaki 7§). Esiopetuksessa on oma ohjeistus yksikkökohtaisen suunnitelman laadintaan koskien kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteiden ennaltaehkäisyä, niihin puuttumista ja selvittelyä (miniverso). Esiopetuksessa ja koulussa kiusaamista, häirintää, väkivaltaa ja muuta epäasiallista käytöstä voidaan ehkäistä monella tavalla. Toiminta voi kohdistua koko yksikköön tai pienempiin oppilasryhmiin. Myönteiseksi koettu ryhmä-, luokka- tai kouluilmapiiri vähentää kiusaamista ja häirintää. Esiopetus on mukana koulujen yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä ja näin vahvistaa yhteistä työtä. Kouluille ja lukioille on annettu oma ohjeistus.

Kiusaamiseen ja lainvastaisiin tekoihin puuttumisessa esiopetus- ja kouluyhteisössä oleellista ja tärkeää on lapsen tai nuoren kuunteleminen ja uskominen. Se edellyttää aikuisilta pysähtymistä ja kuulemistä. Luottamuksen rakentaminen on tärkeää, jotta lapsi tai nuori uskaltaa kertoa kokemuksistaan. On myös tärkeää, että koulun henkilöstö on kiinnostunut kiusaamiseen liittyvistä asioista riittävän usein osana normaalia koulupäivää. Kotkan esiopetusyksiköissä ja kouluissa tehtävä yhteisöllinen oppilashuoltotyö pyrkii lisäämään yhteisöiden viihtyvyyttä ja turvallisuutta ja työskentelee erityisesti myös näiden teemojen kanssa.

Häirintä on esiopetuksessa, koulussa ja oppilaitoksessa kiellettyä ja oppilaita sekä opiskelijoita tulee rohkaista kertomaan, jos sitä esiintyy. Jos henkilökunnan tietoon tulee jonkun oppilaan tai opiskelijan syyllistyminen häirintään, tulee siihen puuttua välittömästi. Tilanne määrittelee, miten asiaa lähdetään selvittämään. Häirintätilanne selvitetään keskustelemalla mahdollisimman pian kaikkien osapuolten läsnä ollessa. Oleellista on huomioida, että tämä tapahtuu osapuolia arvostaen ja kunnioittaen. Huoltajiin ollaan tarvittaessa yhteydessä, jonka yhteydessä sovitaan mahdollisista oppilashuoltoon liittyvistä toimenpiteistä. Esiopetuksessa huoltajien kanssa sovitaan tavoista, joilla heidän kanssaan keskustellaan lapsen tai ryhmän mahdollisista pulmatilanteista. Pääsääntöisesti huoltajat toivovat ajantasaista yhteydenpitoa ja keskustelua.

Esiopetuksessa, koulussa ja lukiossa ovat ajan tasalla olevat järjestyssäännöt, joiden tarkoituksena on turvata oppimisen ja koulutyön häiriintymätön sujuminen, taata yhteisön jokaisen jäsenen työrauha ja oikeusturva sekä luoda miellyttävä opiskeluympäristö. Lisäksi noudatetaan muita annettuja määräyksiä ja ohjeita, kuten esimerkiksi opettajien, koulun henkilökunnan ja koulukuljetuksia hoitavien kuljettajien ohjeita sekä erikseen annettavia tilakohtaisia käyttöohjeita ja ensiapuohjeita. Esiopetuspäivän aikana henkilöstö ja lapset toimivat yhdessä niin sisällä kuin ulkona. Tällöin aikuiset ovat ohjaamassa lapsia toimimaan ryhmässä ja muistamaan hyvät tavat osana vuorovaikutusta. Oppilaat opiskelevat koulussa ohjeistetusti, ohjatusti ja valvotusti, hyvät tavat ovat osa koulun jokapäiväistä toimintaa. Kaikki esiopetuksessa ja koulussa työskentelevät aikuiset puuttuvat epäasialliseen, väkivaltaiseen ja aggressiiviseen käyttäytymiseen sekä kiusaamis- ja häirintätapauksiin.

Esiopetuksessa mahdollisista väkivaltatilanteista ja etenkin niihin puuttumisesta keskustellaan huoltajien kanssa saman päivän kuluessa tai vähintään seuraavana päivänä esimerkiksi haku- tai tulohetkissä. Tarpeen vaatiessa keskustelulle varataan oma erillinen aika.

Väkivaltatilanteeseen puututaan välittömästi. Aikuinen puuttuu tilanteeseen ja pyrkii rauhoittamaan tilanteen ensisijaisesti puhumalla ja tarvittaessa erottamaan osapuolet toisistaan. Mikäli tilanne ei rauhoitu, hankitaan apua (koulun muut aikuiset, poliisi). Perusopetuksessa rehtori tai opettaja voi käyttää tarvittaessa kiinnipitoa turvatakseen muut oppilaat (Perusopetuslaki 36 b§). Oppilas ohjataan tarvittaessa terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolle. Jos mahdollista, väkivaltatilanteen osapuolet viedään rauhoittumaan eri tiloihin aikuisen valvontaan. Väkivaltatilanteesta ilmoitetaan rehtorille sekä otetaan osapuolten huoltajiin yhteyttä. Mahdollisten jatkotoimenpiteiden tekemisessä (esimerkiksi rikosilmoitus ja lastensuojeluilmoitus) noudatetaan annettuja ohjeita ja tarvittaessa oppilaat ohjataan opiskeluhuollon palveluihin.

Koulumatkoilla ja koulun ulkopuolella tapahtuvan kiusaamisen selvittäminen ei kuulu koulun vastuulle. Kuitenkin koulumatkalla tapahtuvat koulun tietoon tulevat tilanteet, koulu ilmoittaa osallisten huoltajille ja he tekevät halutessaan asiaan liittyvät jatkotoimenpiteet. Jos koulumatkalla tai koulun ulkopuolella tapahtuva kiusaaminen näyttäytyy koulun arjessa, ei koulussa lähdetä selvittämään asiaa. Tärkeää on kuitenkin ohjata osallisia asian selvittelyyn.

Rehtorilla tai opettajalla on oikeus määrätä häiritsevä oppilas poistumaan luokasta, muusta opetustilasta tai opetustilanteesta. Rehtori tai opettaja voi oppilasta poistaessaan käyttää tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä, tilanteen uhkaavuus, häirinnän vakavuus tai tilanteen kokonaisarvio huomioiden. Tarvittaessa asianomainen uhri ja tekijä saavat tarvitsemansa tuen tapahtuneen jälkeen opiskeluhuollon palveluista (Perusopetuslaki 36 b§). Esiopetuksessa häiriökäyttäytymistä pyritään ennaltaehkäisemään toimimalla pienemmissä ryhmissä ja kohdentamalla tukea oikea-aikaisesti. Lapselle voidaan myös tarjota vaihtoehtoista toimintaa tai taukoja yhteisen toiminnan lomaa. Aikuinen on aina lapsen kanssa.

Tavanomaiset, vähäiset kahnaukset lasten välillä, joihin puututaan kasvatuksellisilla tai kurinpidollisilla toimilla, eivät aiheuta ilmoitusvelvollisuutta poliisille. Pahoinpitelyn tunnusmerkit täyttävän teon osalta ilmoitusvelvollisuus syntyy ja se on asianosaisen huoltajalla. Koululla ei ole tässä rikosilmoitusvelvollisuutta poliisille. Tarvittaessa voidaan konsultoida poliisia ja saada mahdollisia tarkentavia toimintaohjeita. Lastensuojelulaki velvoittaa tekemään tarvittavat ilmoitukset. Lisäksi lastensuojelulain 25 § velvoittaa seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsen pahoinpitelyepäilytilanteissa Opetustoimessa työskenteleviä tekemään lastensuojeluilmoituksen ja rikosilmoituksen ja lastensuojeluilmoituksen tekee se työntekijä tai ne työntekijät, kenellä on tilanteesta ensisijaiset tiedot. Tästä kouluille ja oppilaitoksille on annettu erillinen toimintaohje. Lisäksi Kaakkois-Suomen poliisilaitos on antanut toimintaohjeita kouluille.

Poliisille tehdyt rikosilmoitukset käsitellään tekijän iästä riippuen joko Ennalta estävän toiminnan ryhmän toimesta (EET) tai normaalina rikostutkintana. Tämä koskee lapsia koskevia rikosilmoituksia, joista vain osa tulee kouluilta ja oppilaitoksista. Ennalta estävän toiminnan ryhmä puhuttaa alle 15-vuotiaat tekijät. Rikosvastuukaisten eli 15 vuotta täyttäneiden osalta Kymsoten Nuorten matala vastaa sosiaalihuoltolain mukaisesta toiminnasta ja nuorten rikosprosessista. Se voi olla myös erillisen harkinnan mukaisesti alle 15-vuotiaan asian käsittelyssä mukana. Poliisin ja Kymsoten yhteistyönä on kehitetty toimintamallia myös alle 15-vuotiaisen osalta.

2.10.3.2 Kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli esiopetuksessa ja perusopetuksessa

Esiopetuksessa kiusaamiseen puuttumisen eteneminen on saman suuntainen perusopetuksen kanssa. Huoltajien tiedottaminen tai heidän kanssa tehtävä yhteistyö aloitetaan pääsääntöisesti heti kiusaamisen tultua ilmi. Puuttumismalliin kuuluvat kuulemiset kirjataan lapsen esiopetussuunnitelmaan. Ohjeistus menettelyyn löytyy lapsen esiopetussuunnitelmaohjeesta.

Hyvästä yrityksestä huolimatta osa kiusaamisesta jää piiloon koulun aikuisilta, eikä kiusaamisen tunnistaminen ole itsestään selvää. Joskus kiusaaminen on niin hienovaraista, että se jää kokonaan huomaamatta. Koululla on velvollisuus puuttua mahdolliseen kiusaamiseen ja muuhun epäasialliseen käyttäytymiseen, mutta ilman tietoa kouluilla ei pystytä toimimaan. Tieto kiusaamisesta voi tulla koulun aikuisille monesta lähteestä. Myös huoltajan on tärkeä kertoa koulun henkilöstölle havaitsemastaan tai tietoonsa tulleesta epäilystä kiusaamisesta. Kiusaamisen selvittelytyön käynnistäminen ja läpivieminen ovat opetushenkilöstön vastuulla. Opiskeluhuollon henkilöstö voi olla mukana kiusaamisen selvittelyn eri vaiheissa tilanteen mukaan, mutta ensisijaisesti heillä on vahva rooli asian selvittelyn osana tarjottavan tuen toteuttamisessa.

Kiusaamisen selvittäminen on koulun turvallisesta opiskeluympäristöstä huolehtimista eikä sen selvittämiseen osallistuminen perustu oppilaan vapaaehtoisuuteen (kuten yksilökohtainen opiskeluhuolto). Huoltaja ei voi pääasiallisesti kieltää asian selvittämistä ja tarvittaessa huoltajan kanssa yhteistyössä pyritään tilanteen edellyttämään selvitykseen. Vaikeissa tilanteissa voidaan konsultoida esimerkiksi kaupungin lakimiestä.

Kiusaamisen selvittäminen tapahtuu vaihteittain: alkuarviointi, keskustelu kiusatun kanssa, yksilö- ja ryhmäkeskustelut kiusaajien kanssa, seurantakeskustelut erikseen kiusatun ja kiusaajien kanssa

sekä tarvittaessa yhteiskeskustelu asianosaisten ja huoltajien kanssa (Kuva 6.). Selvittäminen käynnistyy, kun koululla joku saa tiedon mahdollisesta kiusaamisesta. Tehdään pikaisesti alkuarviointi. Asiaa selvitetään ja hoidetaan työparina. Työparin toinen jäsen on luokanopettaja/-valvoja ja toinen on opetushenkilöstön jäsen tai tilanteen edellyttäessä opiskeluhuollon palvelujen henkilöstöä. Sama työpari työskentelee yhdessä mahdollisuuksien mukaan koko prosessin ajan. Alkuarvioinnin aikana arvioidaan, onko kyse kiusaamisesta. Jos kyseessä on kiusaaminen, edetään puuttumisprosessin mukaisesti. Jos kiusaamisesta on olemassa todisteita kuten sosiaalisen median viestejä (some-viestit) tai teksti- tai sähköpostiviestejä, pitää ne säilyttää. Dokumentointi alkaa heti ja sitä varten opetus- ja kasvatushenkilöstölle on annettu erilliset ohjeet. Se ohjaa prosessin läpivientiä ja vahvistaa osallisten oikeusturvaa. Dokumentointilomakkeet muodostavat rekisterin ja siitä on laadittu asianmukainen tietosuojaseloste (löytyy tämän luvun lopusta).

Prosessi etenee kiusatun kuulemisella. Kiusattu oppilas tarvitsee varmuuden siitä, että aikuiset puuttuvat tilanteeseen ja keskustelun tavoitteena onkin lisätä hänen turvallisuudentunnettaan. Kuulemisessa ollaan yhteydessä kiusatun huoltajaan ja kerrotaan tapahtuneesta sekä koulun velvollisuudesta huolehtia turvallisesta oppimisympäristöstä (PoL 29 §). Kiusatulle ja hänen huoltajalleen kerrotaan oikeudesta saada opiskeluhuollon palveluja. On ehdottoman tärkeää huolehtia siitä, että kiusattu saa tarvitsemansa avun ja tuen. Kuulemisessa sovitaan prosessin etenemisestä kiusatun ja hänen huoltajansa kanssa. Tarvittaessa käynnistetään moniammatillinen yhteistyö.

Seuraavaksi kuullaan kiusaajaa tai kiusaajia erikseen. Kuulemisessa ollaan yhteydessä kiusaajan huoltajaan ja kerrotaan tapahtuneesta sekä koulun velvollisuudesta huolehtia turvallisesta oppimisympäristöstä (PoL 29 §). Kiusaajalle ja hänen huoltajalleen kerrotaan oikeudesta saada oppilashuollon palveluja. Kuulemisessa sovitaan prosessin etenemisestä kiusaajan ja hänen huoltajansa kanssa. Kiusaajien kanssa järjestetään tarvittaessa ryhmäkeskustelu. Jos kiusaajia on useita ja heidän kuvauksensa tapahtuneesta ovat yhdenmukaiset, ei ryhmäkeskustelua välttämättä tarvitse käydä. Tarvittaessa käynnistetään moniammatillinen yhteistyö.

Seuranta tarvitaan aina. Suunnitelmallisessa seurannassa on hyvä järjestää ensimmäinen seuranta-keskustelu erikseen kiusaamistilanteen osapuolten kanssa kahden viikon kuluttua ensimmäisestä kuulemisesta. Seurantakeskusteluita voidaan järjestää useita tilanteen niin edellyttäessä. Tarvittaessa käynnistetään moniammatillinen yhteistyö.

Jos kiusaaminen jatkuu tai tilanne ei ole parantunut, järjestetään yhteiskeskustelu asianosaisten ja heidän huoltajien kanssa. Kiusattua ei velvoiteta osallistumaan yhteiskeskusteluun. Keskustelussa sovitaan yhdessä huoltajien kanssa tarvittavista toimenpiteistä. Tarvittaessa käynnistetään moniammatillinen yhteistyö ja yhteistyössä esimerkiksi poliisin EET -ryhmän kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä.

Kuva 6. Kiusaamiseen puuttumisen malli

2.10.3.3 Kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttuminen lukiossa

Kotkan lukioiden opetussuunnitelmassa määriteltyyn arvopohjaan kuuluvat mm. suvaitsevaisuus, yhteisöllisyys ja välittäminen. Kotkan lukiot ovat syrjinnästä vapaita ja sitoutuneita kohtelevaan kaikkia opiskelijoita ja henkilökuntaa yhdenvertaisesti riippumatta henkilön sukupuolesta, iästä, ulkoisesta olemuksesta, etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta.

Lukioikäisten kohdalla kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisessa joudutaan huomioimaan opiskelijan ikä. Alle 18 -vuotiaiden opiskelijoiden asioissa huoltajilla on tärkeä rooli. Kuitenkin 18 vuotta täyttäneiden kohdalla lähtökohtaisesti opiskelija itse päättää huoltajan osallisuudesta häntä koskevissa asioissa. Tärkeää on pyrkiä kaikissa tilanteissa hyvään yhteistyöhön myös täysikäisten kohdalla. Lukioilla on annettu ohjeet opiskelijoille, huoltajalle ja henkilöstölle kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisessa:

OPISKELIJA:

- Jos havaitset häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa tai joudut itse niiden kohteeksi, ilmaise häiritsijälle, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyydä häntä lopettamaan.
- Jos et voi tai halua ottaa yhteyttä häiritsijään, kiusaajaan tai väkivallan tekijään tai jos tilanne on vakava tai jatkuu kielloista huolimatta, kerro siitä lukion henkilökunnalle. Heillä on velvollisuus ryhtyä toimiin tietoonsa tulleen asian osalta. He huolehtivat asian eteenpäin viemisestä sinulle turvallisella tavalla
- Kirjaa ylös jatkokäsittelyä varten häirintäaika ja paikka, keitä on ollut tilanteessa läsnä ja mitä tilanteessa tapahtui. Säilytä mahdolliset todisteet esim. some-, teksti- ja sähköpostiviestit.
- Ota yhteys opiskeluhuollon palveluihin (terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori) kun tarvitset tukea tai apua.
- Yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sovitaan aina kanssasi.
- Hae apua opiskeluhuollon palveluista, jos olet itse häirinnyt, kiusannut tai tehnyt väkivaltaa. Myös sinulla on oikeus saada tukea ja ohjausta.

HUOLTAJA:

- Jos epäilet tai kuulet, että nuortasi (tai jotakin toista lukion opiskelijaa) häiritään, kiusataan tai hän joutuu väkivallan kohteeksi, keskustele asiasta nuoren kanssa.
- Ota nuoren luvalla yhteyttä opettajaan, opinto-ohjaajaan, rehtoriin, kuraattoriin tai terveydenhoitajaan, jotta oppilaitos voi puuttua asiaan ja suojata opiskelijoita heidän turvallisuuttaan uhkaavilta tekijöiltä. Tarvittaessa voit kysyä neuvoa esimerkiksi terveydenhoitajalta tai kuraattorilta.
- Asiaa selvitetään nuoren ja huoltajan kanssa, ja sovitaan jatkotyöskentelystä.

OPETTAJA/ LUKION MUU HENKILÖKUNTA:

- Tee aktiivisesti havaintoja luokkatilanteissa, välitunneilla, ruokalassa. Jos huomaat epäasiallista käytöstä, puutu heti.
- Huolehdi opiskelijan turvallisuudesta, jos hän kertoo häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta. huolehdi hänen turvallisuudestaan.
- Jos epäilet, että opiskelija on joutunut kiusaamisen kohteeksi, ota asia puheeksi hänen kanssaan. kysy asiasta opiskelijalta. ja tarvittaessa huolehdi hänen turvallisuudestaan.
- Ole tarvittaessa yhteydessä alaikäisen opiskelijan kotiin sekä keskustele huolesta ja huoltajien kanssa. näkemyksistä asiaan.
- Jos epäilet, että opiskelija on joutunut pahoinpitelyn tai seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, ilmoita alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistuneen em. epäilyt poliisille ja lastensuojeluun sekä rehtorille. Katso tarkat ohjeet oppilaitoksen omilta sivuilta. Koulun toiminnassa tapahtunut pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö ilmoitetaan myös alle 18 vuotiaan huoltajalle. Voit konsultoida opiskeluhuollon henkilökuntaa.
- Ohjaa opiskelija opiskeluhuollon palveluihin, oli kyseessä uhri tai tekijä.

2.10.3.4 Seuranta, arviointi ja raportointi

Kiusaamiseen, häirintään, väkivaltaan, rikoksiin ja rikollisiin tekoihin liittyvä ennaltaehkäisy ja puuttuminen ovat tärkeä osa koulujen ja lukioiden turvallista arkea. Koulu- ja oppilaitoskohtaisissa oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelmissa tulee olla kirjattuna sellaisia hyvinvointia tukevia tavoitteita, jotka tukevat myös tätä työtä. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä ja oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä laativat moniammatillisessa yhteistyössä yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteet ja toimenpiteet yhdelle lukuvuodelle kerrallaan. Ryhmä arvioi asettamia tavoitteita vähintään kerran lukukaudessa (syys- ja kevätlukukaudella) ja tekee tarvittaessa muutoksia. Valtakunnalliset ja koulukohtaiset kyselyt sekä muu tiedonkeruu (esimerkiksi TEA -viisari) antavat tietoa myös tähän teemaan liittyvistä asioista. Näitä tietoja on myös tärkeää hyödyntää.

Opetuksen järjestäjä seuraa koulujen ja oppilaitosten tekemää työtä. Koulut ja oppilaitokset toimittavat vuosittain yksikkökohtaiset tiedot tekemistään toimenpiteistä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisemiseksi. Lisäksi ne raportoivat esiin tulleista kiusaamistapauksista. Kaikista esiin tulleista kiusaamistapauksista kirjataan alkuarviointi. Lisäksi raportoidaan myös ne tapaukset, joissa kiusaamisen puuttumisprosessi on viety eteenpäin. Raportointi tehdään aina lukuvuoden päät-

tyessä Opetustoimen hallintoon. Seurannasta vastaa opiskeluhuollon ohjausryhmä yhdessä opetustoimenjohtajan kanssa. Saatua seurantatietoa hyödynnetään jatkotyöskentelyn ja koulutuksen suunnittelussa.

KOTKAN KAUPUNKI

LIITE

Opetustoimen vastuualue/ perusopetus ja lukiokoulutus

Varhaiskasvatuksen vastuualue/ esiopetus

TIETOSUOJASELOSTE

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679); Tietosuojalaki (1050/2018)

KIUSAAMISEN SELVITTÄMISEEN LIITTYVÄT ASIAKIRJAT JA NIIDEN ARKISTOINTI

1 REKISTERIN NIMI

Esi- ja perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa kiusaamiseen selvittämiseen liittyvät asiakirjat.

2 REKISTERINPITÄJÄ

Kotkan kaupunki / hyvinvointilautakunta

PL 205

48101 Kotkan kaupunki

3 REKISTERIASIOITA HOITAVAT HENKILÖT

Yksiköiden johtajat ja koulujen sekä oppilaitosten rehtorit

Opetus- ja kasvatushenkilöstö vastaa yhdessä esimiestensä kanssa selvitettävien tietojen käsittelystä ja yleisen informoinnin lisäksi tapahtuvasta rekisteröidyn informoinnista.

4 REKISTERIN KÄYTTÖTARKOITUS

Rekisterin käyttötarkoitus liittyy kiusaamiseen liittyvän selvittelyn dokumentointiin esiopetuksessa, peruskouluissa ja toisen asteen opinnoissa. Rekisterin tarkoitus on asiakasasiakirjojen laatiminen ja pitäminen selvittämisprosessin hoitoa varten sekä tilastollinen käyttö Kotkan kaupungin opetustoimen omaa seurantaa varten.

5 REKISTERIN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYPERUSTE

Henkilötietojen käsittelyperuste on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 c-kohta. Henkilötietojen käsittely perustuu Perusopetus- ja Lukiolakiin ja -asetuksiin. Koululla ja oppilaitoksella on selvittämis- ja toimintavelvoite.

6 REKISTERIN TIETOSISÄLTÖ

- kiusaamistapausten alkuarviointi
- kiusaamisesta ilmoittaneen nimi
- kiusatun oppilaan nimi ja luokka
- kiusaamiseen osallistuneiden nimi ja luokka
- kiusaamisen selvitystyöhön osallistuneiden nimitiedot
- yhteenveto ja arviointitiedot

7 REKISTERIN SÄÄNNÖNMUKAISET TIETOLÄHTEET

1. Oppilas/opiskelija itse tai opiskelutoveri
2. Opetustoimen opetus- ja kasvatushenkilöstö
3. Huoltaja tai toisen opiskelutoverin huoltaja
4. Oppilaan yksilölliseen opiskeluhooltoon osallistuvilta saadaan yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 §).

8 SÄÄNNÖNMUKAISET HENKILÖTIETOJEN LUOVUTUKSET

Rekisteristä ei tehdä säännönmukaisia henkilötietojen luovutuksia. Salassa pidettäviä tietoja voi luovuttaa, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty (viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 7 luku, PoL 40 §).

Tietojen luovuttaminen kunnan opetustoimen sisällä:

Tiedot lukuvuoden aikana selvitetystä kiusaamistapauksista toimitetaan opetustoimen hallinnolle. Tiedot eivät sisällä yksityiskohtaisia tietoja kiusatusta tai kiusaajista. Tieto kerätään lukumäärinä lukuvuotta kohti.

9 REKISTERIN KÄYTTÖ

Kiusaamisen selvittelystä syntyneitä asiakirjoja käyttää vain selvittelyyn osallistunut ja prosessin etenemisestä vastuussa oleva opetus- ja kasvatushenkilöstö ja tilanteen edellyttäessä opiskeluhuollon palvelujen edustaja tietosuojalainsäädännön vaatimukset huomioiden (käyttötarkoituussidonnaisuus, salassapitosäädökset, huolellisuusvelvoite, suojaamisvelvoite).

Rekisteristä tuotetaan tilastoja Kotkan kaupungin opetustoimelle. Tilastointia varten tietoja käsitellään ilman tunnisteita.

10 REKISTERIN YHDISTÄMINEN MUIHIN HENKILÖREKISTEREIHIN

Asiakasasiakirjatietoja ei yhdistetä muihin henkilörekistereihin.

11 REKISTERIN SUOJAAMINEN

Rekisterin tiedot ovat salassa pidettäviä (Tietosuojalaki 35§, Julkisuuslaki 24 §). Tietoja käsitteleviä työntekijöitä koskee vaitiolovelvollisuus. Vaitiolovelvollisuus jatkuu työntekijän palvelussuhteen päätyttyä.

Asiakirjoja ei tallenneta sähköisesti. Manuaalisia asiakirjoja säilytetään yksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa erikseen osoitetuissa lukituissa työpisteissä tai lukituissa kaapeissa.

12 HENKILÖREKISTERIN JA REKISTERITIE TOJEN SÄILYTYS, ARKISTOINTI JA HÄVITTÄMINEN

Asiakastietojen säilyttämisessä ja tietojen hävittämisessä noudatetaan arkistolaitoksen kulloinkin voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä. Kiusaamisen selvittämisessä täytettävät lomakkeet rinnastetaan kasvatustietojen säilyttämiseen ja opiskelijajärjestelmän päiväkirjamerkintöihin. Näin ollen kiusaamisen selvittämisestä laadittujen asiakirjojen säilytysaika on 10 vuotta.

Henkilökohtaiset muistiinpanot hävitetään, kun tiedot siirretään varsinaisiin selvityslomakkeisiin. Asiakirjat arkistoidaan Kotkan opetustoimeen. Asiakirjoja hävitettäessä huolehditaan siitä, että ne eivät joudu sivullisen käsiin.

13 REKISTERÖIDYN INFORMOINTI

Tietosuojaseloste on nähtävillä koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman liite-osan liitteenä sekä yksikkö-, koulu- ja oppilaitoskohtaisesti. Lisäksi tietosuojaseloste on nähtävillä Kotkan kaupungin internet-sivuilla.

14 TARKASTUSOIKEUS

Rekisteröidyllä on oikeus tarkastaa itseään koskevat henkilötiedot (Tietosuoja-asetus artikla 15). Henkilö voi esittää tarkastuspyynnön henkilökohtaisesti tai kirjallisesti asianomaiselle koulupsykologille tai johtavalle psykologille ja kuraattorien osalta asianomaiselle kuraattorille tai vastaavalle kuraattorille ja molempien osalta myös opiskeluhuollon suunnittelijalle. Tiedot pyritään antamaan viivytyksettä ja pyydettyä kirjallisina. Tiedot antaa asianomainen työntekijä. Huoltajalla on oikeus tarkastaa lastaan koskevat tiedot (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 4 §) Lapsi voi tietyissä tapauksissa kieltää huoltajalta oikeuden tarkastaa lasta koskevat tiedot. (PotL 9 § 2)

Jos tarkastusoikeus poikkeuksellisesti evätään, siitä annetaan kirjallinen todistus. Todistuksesta ilmenee syyt, joiden vuoksi tarkastusoikeus on evätty. Rekisteröity voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Tietosuojavaltuutetun toimisto

PL 800

00521 Helsinki

Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta.

15 TIEDON KORJAAMINEN

Mikäli rekisterissä havaitaan käsittelyn kannalta virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut henkilötieto, oikaisee asiakastyöntekijä sen omasta aloitteestaan tai asiakkaan pyynnöstä (Tietosuoja-asetus artikla 16). Oikaisupyyntö tehdään kirjallisesti. Korjausta tehtäessä vanha tieto jää näkyviin. Korjauksen tekemisestä jää merkintä ajankohdasta, kuka korjannut ja miten korjattu. Lukittu-tilassa olevan tiedon korjaaminen on mahdollista vain avaamalla tiedot uudestaan. Vain järjestelmän pääkäyttäjä voi avata lukitut tiedot.

Mikäli työntekijä ei hyväksy rekisteröidyn vaatimusta tiedon korjaamisesta, kieltäytymisestä annetaan rekisterin vastuuhenkilön allekirjoittama todistus, josta ilmenevät syyt, joiden vuoksi vaatimusta ei ole hyväksytty. Henkilölle kerrotaan hänen oikeudestaan saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

16 KIELTO-OIKEUS

Asiakasasiakirjoissa olevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Niitä ei luovuteta, ellei tietoa pyytävällä ole lakiin perustuvaa oikeutta tiedon saamiseen. Rekisteröidyn ei siis tarvitse esittää nimenomaista tietojen luovutuskieltoa.

Päivitetty 7.4.2021

Kotkan opetustoimi ja varhaiskasvatus
Juha Reihe, tietosuojavastaava

3 YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

3.1 Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi

Opetussuunnitelman mukaisen oppilashuollon lisäksi yksilökohtainen oppilashuolto sisältää yksittäiselle oppilaalle annettavia lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon palveluja, koulupsykologi- ja kuraattoripalveluja ja monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5§).

Kuka hyvänsä esiopetuksen ja koulun työntekijöistä voi joutua tilanteeseen, jossa hänelle herää huoli lapsesta tai oppilaasta. Huolen synnyttyä kukin toimii oman tehtävänsä velvoitteiden mukaisesti.

Yksilöllisen oppilashuollon käyttäminen perustuu lapsen, oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Tavoitteena on avoin ja luottamuksellinen yhteistyö. Jos lapsen tai oppilaan tueksi koetaan monialainen asiantuntijaryhmä, se edellyttää oppilaan tai huoltajan kirjallista suostumusta.

Laista nousevat tietyt velvollisuudet ja oikeudet:

Opettajan tehtävä on seurata lasta esiopetuksen aikana ja oppilasta oppitunneilla. Opettaja seuraa, ohjaa ja antaa tukea lapselle esiopetuksen toiminnassa ja ohjaa ja antaa tukea oppilaalle oppiaineen opiskelussa. Muutokset lapsen kehityksessä ja tarpeissa, ryhmän jäsenenä toimimisessa, opintomestetyksessä tai tuntikäyttäytymisessä antavat opettajalle tietoa lapsen ja oppilaan tilanteesta. Opettaja keskustelee huomioistaan lapsen ja oppilaan kanssa. Esiopetuksessa huomioista keskustellaan myös huoltajan kanssa ajantasaisesti. Tällöin tuodaan esiin myös mahdollinen vaikeuksien ehkäisemiseen tai niihin puuttumiseen tarvittava asiantuntija-apu. Mikäli lapsi on toistuvasti poissa esiopetuksesta, ollaan huoltajiin yhteydessä ja tiedustellaan perheen tilanteesta. Koulussa opettaja seuraa poissaoloja ja merkitsee ne Wilmaan. Opettaja on tilanteen mukaan yhteydessä huoltajaan/huoltajiin. Mikäli opettaja arvioi, että oppilaan opiskeluvaikeuksien, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan psykologi- tai kuraattoripalveluja, on hänen otettava viipymättä yhteyttä yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot (OHL 16§).

Varhaiskasvatuksen ohjaajan ja koulunkäynninohjaajan tehtävänä on tukea, auttaa ja ohjata oppilaita siirtymätilanteissa, tarkkaavuuden ja oman toiminnan ohjaamisessa opetustilanteissa sekä sosiaalisessa kanssakäymisessä. Koulunkäynnin ohjaaja toimii opettajan työparina ohjaten ja avustaen tukea tarvitsevia oppilaita opiskeluun ja koulunkäyntiin liittyvissä tehtävissä. Esiopetuksessa varhaiskasvatuksen ohjaaja toimii työtiimin jäsenenä toimien joko lapsen henkilökohtaisena avustajana tai ryhmän avustajana.

Oppilaanohjaajan ja opinto-ohjaajan tehtävänä on ohjata oppilasta opiskeluun liittyvissä asioissa, valintojen teossa sekä jatko-opintojen suunnittelussa. Oppilaanohjaaja seuraa opintojen etenemistä yhteistyössä oppilaan kanssa. Toisen asteen opinnoissa opinto-ohjaajalla on tärkeä tehtävä urasuunnittelun tukemisessa.

Rehtori huolehtii siitä, että koulun työntekijöillä on edellytykset toimia tehtävänsä mukaisesti. Rehtori vastaa siitä, että oppilailla ja huoltajilla sekä koulun työntekijöillä on saatavilla tietoa oppilas- huollon toiminnasta.

Kuraattori toimii esiopetuksessa ja koulussa sosiaalityön asiantuntijana. Koulussa kuraattori tekee oppilaan kokonaistilanteen kartoitusta ja arvioi tuen tarvetta. Tarvittavat tukitoimet suunnitellaan yhdessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Kuraattori tarjoaa oppilaalle apua koulunkäyntiin, opiskeluun, erilaisiin elämäntilanteisiin, vapaa-aikaan ja ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa. Kuraattori tekee yhteistyötä huoltajien kanssa. Opettaja ja koulun muu henkilökunta voi tarvittaessa konsultoida kuraattoria oppilasta koskevissa asioissa oppilaan suostumuksella tai mainitsematta oppilaan nimeä. Esiopetuksessa opiskeluhuollon kuraattorityö painottuu yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen, joka perustuu esiopetuksen ja koulun yhteisesti laatimaan koulukohtaiseen opiskeluhoito-suunnitelmaan. Kuraattori tekee myös yksilökohtaista opiskeluhoitotyötä tarpeen mukaan.

Terveydenhoitaja on terveyden, kasvun ja kehityksen sekä terveydenedistämisen asiantuntija. Terveydenhoitaja tekee terveystarkastuksen kaikille vuosiluokille. Oppilas voi hakeutua terveydenhoitajan avoimelle vastaanotolle ilman ajanvarausta. Terveydenhoitajan palveluihin kuuluvat myös rokotukset sekä tuki ja neuvonta mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvissä asioissa. Opettaja, luokanvalvoja ja oppilaitoksen muu henkilökunta voi tarvittaessa konsultoida terveydenhoitajaa oppilasta koskevissa asioissa oppilaan tai huoltajan suostumuksella.

Lääkäri tekee tarkastuksen kaikille ensimmäisen, viidennen ja kahdeksannen luokan oppilaille. Terveystarkastaja ohjaa tarvittaessa koululääkärille kasvuun, kehitykseen ja opiskelukykyyn liittyvissä asioissa hoidon tarpeen arviointiin, hoitoon ja jatkotutkimuksiin. Muu lääkärin vastaanottoa vaativa sairaanhoito tapahtuu omassa terveyskeskuksessa.

Psykologi selvittää ja arvioi lapsen ja nuoren kehityksessä, koulunkäynnissä, tai oppimisessa esiin tulevia pulmia. Arvioiden perusteella suunnitellaan, suositellaan ja ollaan mukana toteuttamassa tarvittavaa tukea ja toimenpiteitä. Psykologin asiakkaaksi ohjautuminen ja asiakkuus on vapaaehtoista ja perustuu suostumukseen. Psykologiin voi ottaa yhteyttä esimerkiksi oppilas, huoltajat, opettajat tai muu oppilashuoltohenkilöstö.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan, mikäli todetaan, että muut toimenpiteet eivät ole riittäviä tai tuen tarpeen arviointi on tarkoituksenmukaista aloittaa moniammatillisesti. Ryhmä kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Tarkempaa tietoa tästä toiminnasta ja tehtävistä luvuissa 3.6 ja 3.7.

3.2 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Valtioneuvoston asetuksen (Asetus 338/2011) mukaan ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla tehdään laaja terveystarkastus. Laajoista terveystarkastuksista (5. luokka) käytetään apuna terveydenhoitajan tekemää luokkayhteenvetoa arvioitaessa luokka- ja kouluyhteisön tilaa ja mahdollista tarvetta lisätoimiin. Luokkakohtainen yhteenveto käsitellään koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä.

Kouluterveydenhuollon laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Opettajan arvioita varten vanhemmilta tulee pyytää kirjallinen lupa. Vanhempien kanssa sovitaan terveystarkastuksen yhteydessä, mitä tietoja opettajalle annetaan.

3.3 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Vastuu oppilaiden hoidon toteuttamisesta on aina oppilaan vanhemmilla ja hoitavalla taholla. Lääkäri vastaa lääkkeiden määräämisestä ja lääkemääräysten oikeellisuudesta. Opettajat tai ohjaajat eivät missään tilanteessa anna mitään lääkkeitä oppilaille ilman oppilaan huoltajan kirjallista ohjetta. Koulussa ei pidetä esim. särkylääkkeitä varalla oppilaita varten. Oppilaille annetaan ainoastaan heitä varten kouluun tuotuja reseptilääkkeitä. Esiopetuksessa mahdollisesta lapsen lääkehoidosta vastaa lääkehoitokoulutuksen ja -luvan saanut varhaiskasvatuksen lastenhoitaja tai ohjaaja. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on yhteinen lääkehoitosuunnitelma, mikä pohjautuu THL:n vuonna 2015 julkaisemaan oppaaseen ”Turvallinen lääkehoito, valtakunnallinen opas lääkehoidon toteuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa”. Suunnitelmasta löytyy ohjeistus lääkehoitoluvan hankkimiseen ja lomakkeet yksilölliseen lääkehoito- ja hoidollisten toimenpiteiden suunnitelmiin.

Huoltaja ilmoittaa Kymijoen ruokapalveluille oppilaan tarvitsemasta erityisruokavaliosta. Lääkehoito järjestetään lääkehoito opetustoimessa- ohjeistuksen ja STM (2010) toimintamalli diabetesta sairastavan lapsenkoulupäivän aikaisesta hoidosta ohjeen mukaisesti.

Lääkehoidon toteuttaminen perustuu näissä tilanteissa ennen kaikkea oppilaan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa seuraavan henkilön ja koulun väliseen yhteiseen sopimukseen. Sopimus laaditaan lukuvuosittain.

Huoltajan kanssa sovitaan tapaaminen, jossa keskustellaan lapsen sairaudesta ja lääkityksestä. Tapaamiseen tulevat luokanopettajan/luokanvalvojan lisäksi rehtori sekä tilanteen mukaan koulunkäynnin ohjaaja, kouluterveydenhoitaja, koulunkäynnin ohjaajien koordinaattori, terveydenhuollon ammattilaisia (esim. diabeteshoitaja) tai muita henkilöitä. Kouluterveydenhoitaja toimii neuvottelun kokoonkutsujana ja hoitaa sovittujen asioiden kirjaamisen. Tarvittaessa tapaamisessa laaditaan lääkehoidon järjestämistä koskeva sopimus.

3.4 Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Kaikki esi- ja perusopetuksen oppilaat ovat oikeutettuja yleiseen tukeen, jota on esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, ohjaus, joustavat opetusjärjestelyt, tiivis yhteistyö huoltajan kanssa ja tukiopeus. Tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen voi tuoda esiin oppilas, huoltaja tai opettaja.

Yleisestä tuesta siirrytään tehostettuun tukeen silloin, kun oppilas tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä, pitkäaikaista tukea tai samanaikaisesti useita tuen muotoja. Ennen tehostetun tuen aloittamista laaditaan pedagoginen arvio, jossa kuvataan mm. oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne, sekä arvioidaan, millä keinoin oppilas on tuettavissa. Pedagogisen arvion laatimisesta vastaa pääasiallisesti oppilaan luokanopettaja/ aineenopettaja/ luokanvalvoja ja esiopetuksessa varhaiskasvatuksen opettaja. Oppilas ja huoltaja osallistuvat tuen tarpeen selvittämiseen ja tuen suunnitteluun. Tarvittaessa arvion laatimisessa on mukana muita asiantuntijoita.

Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä oppilas-huollon ammattihenkilöiden kanssa pedagogisen arvion perusteella. Tehostettua tukea annetaan oppimissuunnitelmaan kirjattujen tukien muodossa. Oppimissuunnitelma tarkistetaan tarvittaessa, mutta vähintään kerran lukuvuodessa. Oppimissuunnitelma pyritään laatimaan ja päivittämään yhteistyössä huoltajan ja oppilaan kanssa. Oppilas on mukana oman ikätasonsa mukaisesti.

Oppimissuunnitelmaan kirjataan tuen antamiseen osallistuvien vastuut ja työnjako sekä oppilaan ja huoltajan osuus tuen toteuttamisessa. Päivittämisen yhteydessä arvioidaan tuen vaikutukset ja riittävyys. Mikäli oppilaan tuen tarve vähenee, eikä tarvita tehostettua tukea, siirrytään yleiseen tukeen. Siirtyminen tehostetusta tuesta yleisen tuen piiriin käsitellään moniammatillisesti.

Mikäli tehostettu tuki ei riitä, laaditaan pedagoginen selvitys. Pedagoginen selvitys laaditaan moniammatillisesti yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas osallistuu ikätasonsa mukaisesti. Pedagoginen selvitys sisältää mm. opettajan/opettajien kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä, selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta sekä rehtorin kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Pedagogisen selvityksen ja rehtorin esityksen perusteella erityisopetuksen suunnittelija tekee päätöksen erityisen tuen aloittamisesta.

Pääsääntöisesti erityisen tuen päätöstä edeltää oppilaan saama tehostettu tuki. Perusopetuslain (17 § 3 mom.) mukaan ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on hankittava oppilaan opettajilta selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä. Lisäksi on hankittava oppilas-huollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta. Näiden kahden selvityksen perusteella tehdään arvio erityisen tuen tarpeesta. Pedagogista selvitystä on tarvittaessa täydennettävä psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä.

Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja huoltajaa tai oppilaan laillista edustajaa. Oppilaan ja huoltajan kuuleminen edellyttää, että heille selvitetään etukäteen kuulemisen tarkoitus, esimerkiksi keskustelu erityisen tuen päätöksen tekemisestä tai tarkistamisesta. Kuulemisen tarkoituksena on antaa heille mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä tehtävästä ratkaisusta sekä selvittää mitä suunnitteilla oleva päätös käytännössä tarkoittaa. Asiat selitetään oppilaalle ja huoltajalle ymmärrettävästi, ja oppilaalle hänen ikä kautensa ja edellytystensä mukaisesti. Henkilökohtainen tapaaminen on suositeltavin tapa kuulemisen järjestämiseksi. Halutessaan huoltaja voi käyttää avustajaa tai valtuuttaa kuulemistilaisuuteen asiamiehensä. Kuultavat voivat myös esittää näkemyksensä määräaikaan mennessä kirjallisesti. Ennen kuulemistilaisuutta heillä tulee olla mahdollisuus perehtyä päätöksen perusteena oleviin asiakirjoihin ja tietoihin.

Kutsu kuulemiseen esitetään tavalla, joka on todennettavissa jälkeenpäin. Jos tiedoksianto tehdään esimerkiksi Wilma-järjestelmässä, tulee huoltajalta saada kuittaus tiedon saamisesta. Tiedoksiannon kuulemistilaisuudesta voi lähettää myös tavallisella kirjeellä. Kirjeen katsotaan tulleen perille kahdeksassa päivässä sen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Puhelimitse esitetty tiedoksianto ei ole todisteellinen. Jos huoltaja ei saavu kuulemistilaisuuteen, huoltajalle on tarpeen tarjota toinen mahdollisuus. Moniammatillisesti työstettyyn pedagogiseen selvitykseen liitetään rehtorin esitys erityisen tuen aloittamisesta, jonka perusteella erityisopetuksen suunnittelija tekee päätöksen erityisen tuen aloittamisesta.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä siitä huolimatta, vaikka huoltaja ei tulisi kuulemistilaisuuteen tai haluaisi tulla kuulluksi. Opetuksen järjestäjän on koetettava löytää yhteisymmärrys oppilaan ja huoltajan kanssa, mutta myös oikeus ja velvollisuus tehdä päätös oppilaan edun mukaisesti, vaikka vastoin huoltajan tahtoa. Kuuleminen ei siis tarkoita, että kuultavilta olisi saava suostumus menettelyyn. Lähtökohtana on aina hyvän yhteistyön ja luottamuksen ilmapiirin rakentaminen.

Erityisen tuen piirissä olevalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), joka päivitetään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa vuosittain vastaamaan tuen tarvetta. Päivitys tehdään ennen syysloman alkamista. Päivittämisestä vastaa laaja-alainen erityisopettaja ja pienryhmässä opiskelevalla oppilaalla erityisluokanopettaja yhteistyössä luokan- tai aineenopettajan kanssa. Esiopetuksessa laatimisesta ja päivittämisestä vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa.

Oppilaan, jolle on tehty erityisen tuen päätös, opetus annetaan hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. HOJKSsa määritellään muun muassa

- opiskelun erityiset painoalueet
- oppilaan edistymisen seuranta ja arviointi
- oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin
- arviointitavat ja ajankohdat
- oppilaan itsearviointi
- muut pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat, kommunikointitavat ja oppimateriaalit

Mikäli oppilas sairastuu vakavasti tai oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityisiä opetusjärjestelyjä vaikeassa elämäntilanteessa, pohditaan opetuksen järjestäminen tapauskohtaisesti. Jos oppilas viettää hoitajaksoja oman kunnan ulkopuolella, opetustoimi ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle.

Sairaalaopetuksessa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta, huomioon ottaen lapsen tai nuoren terveydentila, pedagogiset erityistarpeet ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet.

3.5 Oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitörangaistuksia.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitorangeistus tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Se voi olla esimerkiksi kuraattorin keskusteluapua. Oppilas, jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ei saa jättää ilman valvontaa. Rehtorin tehtyä kirjallisen päätöksen opetuksesta epäämisestä, oppilaan valvonnasta vastaa huoltaja.

Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle tai oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Läsnä kuulemistilanteessa on hyvä olla kaksi henkilöä. Ennen kurinpitorangeistuksen antamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Selvitys tapahtuneesta, oppilaan ja huoltajan kuuleminen on tarkoituksenmukaista tehdä kirjallisesti.

Kurinpidolliset tilanteet vaativat välittömiä toimia. Usein tarvitaan myös pitkäjänteisempää tuen järjestämistä. Rehtori arvioi kurinpitotilanteessa oppilashuollon palveluiden tarpeen. Tarvittaessa myöhemmin kootaan monialainen asiantuntijaryhmä oppilaan tai tarpeen mukaan huoltajan suostumuksella.

3.6 Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Yksilökohtaisen oppilashuollon perusajatuksena on huolehtia siitä, että oppilaan yksilölliset tarpeet oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen liittyen tulevat huomioituksi. Tavoitteena oppilashuollossa on varhainen puuttuminen sekä yksilöllisten huolenaiheiden ja oppimisen esteiden ennaltaehkäisy.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan, kun selvitetään oppilaan oppilashuollon tuen ja palveluiden tarve. Koollekutsumisesta vastaa se henkilö, kenelle huoli oppilaasta syntyy tai kenelle huolesta on ilmoitettu. Hän arvioi, kenen asiantuntemusta asian käsitteleminen vaatii. Ryhmän jäsenten läsnäolon on oltava ammatillisesti perustelua.

Koollekutsuja pyytää suostumuksen ensin suullisesti ja ryhmän kokoontuessa kirjallisesti. Oppilaan suostumus riittää, mikäli hänen katsotaan ymmärtävän suostumuksen merkitys. Lähtökohtana asiantuntijaryhmän kokoontumisessa on se, että huoltaja on läsnä hänen lapsensa asioita käsiteltäessä.

Mikäli huoltaja ei pääse osallistumaan, varataan hänelle mahdollisuus allekirjoittaa suostumus asian käsittelemiseksi ilman hänen läsnäoloaan. Oppilas voi painavista syistä kieltää huoltajan osallistumisen monialaisen asiantuntijaryhmän työhön. Edellytyksenä on, ettei se ole oppilaan oman edun vastaista. Arvion tästä tekee aina sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö eli koulupsykologi, kuraattori, terveydenhoitaja tai lääkäri. Suostumukset asioiden käsittelyyn yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi liitetään osaksi laadittavaa oppilashuoltokertomusta.

Oppilaan ja huoltajan suostumuksella koottu asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka vastaa oppilashuoltokertomuksen kirjaamisesta ja sen tallentamisesta, ryhmän koollekutsumisesta jatkotoimenpiteiden seuraamisesta. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava oppilashuoltotyössä huomioon. Monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä saatu tieto on salassapideettävää eikä sitä saa käyttää muuhun kuin oppilashuoltoon liittyviin tehtäviin.

Monialaisen asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö ilmoittaa rehtorille vireillä olevien monialaisten oppilashuoltotapausten määrän. Kaikkien työntekijöiden tulee antaa rehtorille tieto aina silloin, kuin on kyseessä turvallisuuden vaarantuminen tai rikos.

3.7 Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

Kun monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen oppilaan oppilashuollon tarvetta, tai kun sen jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä oppilashuollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät oppilasta koskevat tiedot oppilashuoltokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä.

Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjaan yksittäisen oppilaan: 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot; 2) asian aihe ja vireillepanija; 3) oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet; 4) tiedot asian käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja

heidän asemansa, kokouksessa tehtyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot; 5) toteutetut toimenpiteet; 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa. Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Kirjauksissa tulee pitäytyä tosiasioissa, välttää tulkintojen tekemistä ja muistaa, että arkaluonteisten asioiden käsitteleminen ja kirjaaminen oppilashuollossa edellyttää suostumusta. Oppilashuoltokertomukseen voidaan kirjata tieto, että oppilas saa oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tai tieto, että tuen antamista selvitetään.

Oppilashuoltokertomuksia säilytetään lukollisessa kaapissa tai kassakaapissa koulun kansliassa. Oppilashuoltokertomuksista kertyvää rekisteriä hallinnoi rehtori tai hänen osoittamansa henkilö. Oppilaan siirtyessä pois koulusta, oppilashuoltokertomus ja suostumuslomakkeet siirretään opetustoimeen arkistoitavaksi. Kotkassa on sovittu, että oppilashuollon asiakirjojen vuosittaisesta toimittamisesta arkistoon vastaa opiskeluhuollon kuraattori.

Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan taikka, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto on kuitenkin siirrettävä, esimerkiksi pedagogisen asiakirjan avulla.

3.8 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi

Oppilaille annettavat opiskeluhuollon palvelut ovat osa ennaltaehkäisevää työtä. Esiopetus tekee tiivistä yhteistyötä Kymsoten lastenneuvolan kanssa. Kymsoten varhaisen tuen palvelujen ja lastensuojelun kanssa tehtävä yhteistyö suunnitellaan tapauskohtaisesti.

Opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt ja luottamushenkilöt ovat lastensuojelulain § 25 mukaan velvollisia ilmoittamaan lastensuojelulle, jos he tehtävässään saavat tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät las-

tensuojelun tarpeen selvittämistä. Lastensuojeluilmoituksella ilmaistaan huoli lapsen/oppilaan tilanteesta silloin, kun asiaan ei saada selvyyttä koulun/esiopetuksen ja kodin välisellä yhteistyöllä. Hyvään toimintatapaan kuuluu ilmoittaa myös huoltajalle aikeesta tehdä lastensuojeluilmoitus; mikäli aikeesta ei ilmoittajan arvion mukaan aiheudu vaaraa lapselle/oppilaalle. Yhdessä lapsen/oppilaan tai huoltajan kanssa on myös mahdollista ottaa yhteyttä lastensuojeluun ja pyytää palvelutarpeen arviointia. Lastensuojelua voi myös konsultoida mainitsematta oppilaan nimeä

Koulun tehtävänä on ohjata oppilaita ja huoltajia tarvittaviin palveluihin. Mikäli lapsella/oppilaalla on asiakkuus sosiaali- tai terveydenhuollon palvelussa, opettaja tai oppilashuollon palveluiden edustaja voi oppilaan tai huoltajan suostumuksella ja kutsuttuna osallistua esimerkiksi verkostopalaveriin. Mikäli lapsella/oppilaalla on hoitokontakti lasten tai nuorten psykiatrian poliklinikalle, opettaja tai oppilashuollon palveluiden edustaja voi kutsuttuna osallistua verkostopalaveriin tai psykiatrian poliklinikalta voidaan kutsua edustaja koululle monialaiseen asiantuntijaryhmään. Osallistumiseen tulee olla oppilaan/huoltajan suostumus. Esiopetuksesta tai koulusta ei suoraan ohjata lapsia/oppilaita erikoissairaanhoidon piiriin. Ohjaus tapahtuu arviointiyksiköön, jossa tehdään arviointi jatko-toimenpiteistä.

Yhteistyö nuorisotoimen, Kotkan ohjaamon ja poliisin kanssa suunnitellaan ja sovitaan yksilökohtaisen tarpeen mukaan.

4 OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

4.1 Oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Oppilaiden ja huoltajien osallisuutta on kuvattu varsinaisessa koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa. Oppilaiden ja huoltajien mielipiteitä ja näkemyksiä koulun käytännöistä ja kehitettävistä asioista kerätään kyselyiden avulla. Koulussa toimiva oppilastoimikunta on aktiivisesti kehittämässä koulun käytäntöjä yhteisöllisemmiksi. Oppilaskunnan tai oppilaiden edustajan olisi tärkeää olla mukana yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän tapaamisessa. Myös huoltajien näkemystä tarvitaan osallisuuden edistämiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi. Olisi tärkeää, että jokaisella koululla toimisi jonkinlainen oppilaiden huoltajista koottu ryhmä.

Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan tarpeen mukaan. Sen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa oppilas ja huoltaja ovat aktiivisia toimijoita. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan aina oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksesta.

4.2 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteet ja menettelytavat on kuvattu koulu- ja esiopetuksen yhteisessä oppilashuoltosuunnitelmassa. Koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat ovat luettavissa koulujen Pedanet-sivuilla. Esiopetuksen osalta tätä täydennetään myöhemmin.

Kotkassa opiskeluhuollon ohjausryhmä on laatinut koulu- ja esiopetuskohtaisten oppilashuoltosuunnitelmia varten suunnitelmapohjan, jonka täyttämisestä ja sisällöllisestä toteuttamisesta vastaavat koulujen ja esiopetuksen yhteiset oppilashuoltoryhmät. Suunnitelmaan sisältyy myös liiteosa, jonka päivittämisestä vastaa opiskeluhuollon ohjausryhmä.

On mahdollista järjestää tapahtumia, joissa opiskeluhuollon palveluiden henkilöstöä on mukana, esimerkiksi vanhempainiltojen yhteyteen. Lukuvuosiotiedotteet sisältävät tietoja oppilashuollon toteuttamisesta.

5 OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN, SEURAAMINEN JA ARVIOINTI

Koulun yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä arvioi yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kanssa yhteisöllisen oppilashuollon tavoitteiden lisäksi koko koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista kevätlukukauden lopulla. Arvion perusteella ryhmä päivittää koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman seuraavalle lukuvuodelle viimeistään elokuun lopussa. Suunnitelma toimitetaan seuraavan lukuvuosisuunnitelman yhteydessä opetustoimeen opiskeluhuollon suunnittelijalle. Opiskeluhuollon ohjausryhmä arvioi kokonaisuutena koulujen koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat ja asettaa niiden perusteella omalle työskentelylleen tavoitteita.

Opetuksen järjestäjä seuraa koulujen oppilashuoltosuunnitelmien toteutumista. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ovat osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Koulut huolehtivat omalta osaltaan oppilashuoltosuunnitelman toteuttamisesta, seuraamisesta

ja arvioinnista. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Kotkassa opetustoimi, opiskeluhoollon ohjausryhmä ja monitoimijainen Kasva Kotkassa -ryhmä vastaavat tästä.

KORONAA KOSKEVIA YLEISIÄ TOIMINTAOHJEITA:

Koronaa koskevia toimintaohjeita joudutaan täsmentämään ja korjaamaan jatkuvasti tilanteen edellyttämällä tavalla. Tästä syystä on tarkoituksenmukaista kirjata tähän suunnitelmaan vain yleisiä toimintaohjeita.

Tarkemmat ja ajantasaiset Koronaa koskevat tiedot ja ohjeistukset löydät esiopetuksen yksiköiden, perusopetuksen koulujen ja lukiodien omilta sivulta. Tarvittaessa saat lisätietoa kyseisen yksikön henkilöstöltä tai Kymsoten palveluista.

Hygieniaohteiden noudattaminen on ehdottoman tärkeää! Kädet pestään mm. kouluun tullessa, ennen ruokailua, ulkoa sisälle tullessa, sekä aivastamisen tai yskimisen jälkeen, wc-käyntien jälkeen, tai kun kädet ovat näkyvästi likaiset. Kädet kuivataan kertakäyttöisiin paperisiin käsipyyhkeisiin. Käsidesiä käytetään täydentämään käsien pesun vaikutusta tai silloin kun pesu ei ole mahdollista.

Esiopetukseen tai kouluun ei tulla oireisena.

Koronavirus aiheuttaa hengitystieinfektion, jonka oireita voivat olla mm. yskä, kurkkukipu, kuume, hengenahdistus, lihaskivut, vatsaoireet ja päänsärky.

Kouluun ei pidä tulla, jos on sairastumiseen viittaavia oireita. Jos perusopetuksen oppilas sairastuu päivän aikana, oireinen oppilas siirretään välittömästi erilliseen tilaan odottamaan huoltajaa aikuisen valvonnassa. Lukiolaisen sairastuessa tulee hänen poistua välittömästi oppilaitoksesta tai siirtyä erilliseen tilaan odottamaan noutoa. Oireisten tulee herkästi hakeutua koronavirustestiin ja noudattaa saamiaan terveysturvallisuuden ohjeita.

Jos esiopetuksen yksikössä, peruskoulussa tai lukiossa todetaan koronavirustartunta

Tartuntaketjujen selvitystyö kuuluu tartuntatautilain mukaan sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaavalle lääkärille. Hän antaa myös tarkemmat toimintaohjeet jatkotoimenpiteistä.